CHILDHOOD

WORLD CHILDHOOD FOUNDATION

FOUNDED BY H.M. QUEEN SILVIA OF SWEDEN

”...det var en känsla av att han befann sig i rummet bredvid”.

En granskning av internetrelaterade sexuella övergrepp mot barn hanterade av svenska tingsrätter 2020–2021

STELLA POLARIS

BARNENS VIRTUELLA FÖRSVARSMAKT

World Childhood Foundation

World Childhood Foundation arbetar med att förebygga våld och sexuella övergrepp mot barn. Med kunskap, finansiering och nätverk ger vi kraft till idéer och innovation som skyddar barn i Sverige och internationellt. Vi lägger mycket tid och kraft på att söka upp, initiera och stödja innovativa projekt som på sikt kan skapa hållbar förändring. Det bidrar till långsiktig systemförändring, och det förbättrar samtidigt tillvaron här och nu för det enskilda barnet.

Vi arbetar inom följande tre tematiska områden: Trygga relationer och miljöer, Barns trygghet på nätet samt Barnvänligt stöd och bemötande. Inom dessa områden fokuserar vi där behoven är som störst och där vi med vår kompetens och erfarenhet gör störst skillnad genom att:

- Inspirera till och utveckla nya metoder samt stärka och sprida beprövade metoder för att hjälpa barn och familjer i utsatthet.
- Bidra till långsiktiga systemförändringar som stärker barns rättigheter och skydd.
- Initiera, driva och stötta strategiska insatser med potential, ofta i partnerskap med gräsrotsorganisationer.
- Investera i innovativa idéer och bidra till att nya organisationer kan etableras.
- Skapa och stärka nätverk mellan initiativ, organisationer och andra barnrättsaktörer.
- Rikta ljuset mot och investera i frågor och områden som få pratar om, och ännu färre arbetar med.

Childhood grundades 1999 av H.M. Drottningen och är en oberoende, religiöst och politiskt obunden, privat stiftelse. Läs mer om vårt arbete på childhood.se

Stella Polaris

Childhoods Stella Polaris är ett fyraårigt projekt med syftet att samordna, uppmuntra och intensifiera AI-relaterade initiativ för att bekämpa sexuella övergrepp mot barn.

Genom att föra samman aktörer med olika kompetenser möjliggör vi ett närmare samspel mellan polis, åklagare och barnrättsaktörer å ena sidan och AI-experter, programmerare, forskare och teknikföretag å andra sidan. Genom detta accelererar vi utvecklingen och tillämpningen av konkreta AI-lösningar i arbetet mot sexuella övergrepp mot barn. Stella Polaris är finansierat av Svenska Postkodlotteriet.

Utgivare: Stella Polaris
Finansierad av: Svenska Postkodlotteriet
Grafisk form: Åtta45 Tryckeri AB
Tryckeri: Åtta45 Tryckeri AB

NORDIC SWAN ECOLABEL
3041 0001
PRINTED MATTER

Innehållsförteckning

World Childhood Foundation 2
Stella Polaris 2
Förord 4
Sammanfattning 6
Inledning 7
Metod 9
Resultat 11
Barnen 11
De misstänkta gärningspersonerna 13
Åklagarens brottsrubriceringar 14
Plattformar 16
Bevis 18
Tillvägagångssätt 19
Utfall och skadestånd 22
Målsägarbiträdens ersättning 24
Diskussion 25
Expertkommentarer 27
Malin Joleby, doktor i psykologi, Karolinska Institutet 27
Therése Thurin Tsarouchas, advokat 33
Louise Åhlén, Polisinspektör, NOA 38
Referenser 41
Referenser till expertkommentar från Malin Joleby 43
Bilaga 1 - söktermer 45

Förord

I april 2020 dömdes en svensk man till fängelse efter att ha utsatt 83 barn för sexuella övergrepp via nätet. Starstablefallet, som det kallas, fick stor uppmärksamhet bland annat för att mannen lyckats utnyttja så många barn och så unga barn; 50 av barnen var yngre än 10 år. Teknikutvecklingen har gjort det lätt för förövare att anonymt och snabbt ta kontakt med en stor mängd barn som de genom hot, manipulation och smicker utsätter för sexuella övergrepp. Hittills har tekniken varit på förövarnas sida. De kan kontakta hundratals barn genom sociala medier och onlinespel utan att bli upptäckta eller flaggade. Alltför sällan uppdagas brotten för att barnet berättar.

Hur kommer det sig att vi inte lyckats utveckla och använda tekniken för att skydda barn och förhindra övergrepp?

För att kunna förändra något måste man först ha kunskap och data om hur situationen faktiskt ser ut. Hur många barn har förövare dömda för internetrelaterade övergrepp i snitt utnyttjat? Hur lång tid tar det för barn som utsatts att få rättslig upprättelse? Finns det mönster vi kan lära av för att i framtiden snabbare kunna stoppa förövare?

Sexuella övergrepp mot barn är fortfarande ett brott som ofta sker bakom stängda dörrar och framför ensamma skärmar. Det talas ofta om mörkertal och uppskattningar. Vi har sällan konkreta siffror då många brott aldrig upptäcks.

Många barn berättar aldrig. Måhända är mörkertalet ännu större när övergreppen är internetrelaterade. Men när det kommer till de övergrepp som dokumenterats och nått hela vägen till rättsväsendet så finns information att tillgå. Nu är det inte längre mörkertal. Nu är det de få barn vi med säkerhet vet har utsatts för internetrelaterade sexuella övergrepp. Eftersom brotten begås med hjälp av internet så innebär det att det oundvikligen finns spår, att det finns data. Ibland tusentals sidor av chattloggar som vid analys skulle ge oss mycket information. Insikter i hur övergreppen gick till, hur de upptäcktes, vilka metoder och plattformar som förövarna använde och om det finns gemensamma nämnare i hur barnen reagerade.

Det är viktigt att dokumentera och lära sig av dessa fall så att den informationen kan förhindra att andra barn hamnar i samma situation. Tyvärr saknar de domar som analyserats i rapporten den systematik och noggrannhet som skulle kunna ge samhället den informationen.

Under drygt 20 år har vi på Childhood arbetat för att förebygga och stoppa sexuella övergrepp mot barn. Under den tiden har mycket blivit bättre. Vi talar numera öppet om sexuella övergrepp mot barn. Vi vet mer om omfattningen och konsekvenserna av övergrepp. Fler aktörer engagerar sig både i Sverige och internationellt och vi samarbetar i högre grad över gränserna. Men vi använder oss fortfarande av föråldrade metoder. Vi som vill skydda barn från våld och övergrepp måste bli bättre på att förstå både teknikens utmaningar

”...det var en känsla av att han befann sig i rummet bredvid”.

och möjligheter. Och fler techbolag, spelutvecklare och riskinvesterare behöver se vilken roll de kan spela för att skapa ett internet tryggt för barn. Dessa brott skulle inte kunna ske utan internetleverantörernas och plattformarnas medverkan. Dessa brott skulle kunna förebyggas genom mer forskning på området, fler tekniska lösningar - inklusive AI-lösningar, samt fler insatser mot potentiella förövare.

För det går att förebygga sexuella övergrepp mot barn. Vi vill uppmuntra samhället till att ha en nollvision. Och för att sträva mot denna nollvision så behövs teknisk expertis och utveckling. Med hjälp av teknisk expertis skulle vi kunna upptäcka och stoppa förövare i ett tidigt skede så att de inte enkelt kan gömma sig bakom anonyma konton och utnyttja hundratals barn. För att engagera och inspirera fler aktörer som har teknisk spetskompetens har vi etablerat Stella Polaris, en hubb för hur AI kan användas för att stoppa sexuella övergrepp mot barn. Och det är inom ramen av Stella Polaris som vi har tagit fram denna rapport.

AI kan snabbt analysera beslagtagna chattloggar och även proaktivt identifiera mönster som signalerar misstänkt grooming. Det finns redan verktyg för dessa ändamål, men få känner till dem och vi vet inte tillräckligt mycket om hur effektiva de är. Det finns inte heller krav på plattformar eller spel att använda sig av dem. AI kan även användas för att sammanställa och analysera information, till exempel från tidigare rättsfall. Men för att utveckla verktyg som känner igen t.ex. svensk text krävs stora mängder träningsdata. Utan data kan det inte finnas några AI-verktyg. Tillgången till data är en stor utmaning eftersom information som rör enskilda ärenden är ytterst integritetskänsligt. Denna rapport uppmärksammar att det inte bara är AI som saknar och behöver data. Vi människor saknar också data. Politiska beslut, lagstiftning och finansiering baseras alla på data som vi faktiskt inte alltid har. Vi hoppas därför kunna bidra med en pusselbit för att öka förståelsen och kunskapen om vad som händer från det att ett barn utsatts för ett internetrelaterat övergrepp tills en förövare gripits och fällts. Med ökad kunskap kommer också ett ansvar att agera. Det är vårt gemensamma ansvar att använda den kunskap vi nu har för att bidra till ett internet tryggt för barn.

Britta Holmberg, programchef och biträdande generalsekreterare
World Childhood Foundation

”...det var en känsla av att han befann sig i rummet bredvid”.

En granskning av internetrelaterade sexuella övergrepp mot barn hanterade av svenska tingsrätter 2020–2021

Skriven av Charlotte Löfgren - biträdande forskare, Göteborg Universitet - på uppdrag av World Childhood Foundation.

Sammanfattning

Fokus för föreliggande rapport är att ge en inblick i grooming och sexuell utpressning av barn i Sverige. Rapporten redovisar domar från i domstol avgjorda fall under 2020 och 2021 gällande barn som utsatts för internetrelaterade sexualbrott. Domar är offentliga handlingar producerade av domstolen och innehåller, till exempel, bevisning och domstolens resonemang i ett specifikt fall. En sökning på InfoTorg juridik fann 157 domar som involverade 685 målsäganden (under 18 år) och 158 misstänkta gärningspersoner. I rapporten redovisas dels statistik baserad på de misstänkta gärningspersonerna och domarna i sin helhet (benämns i rapporten som *domar; N* = 158), dels baserad på målsägandena, det vill säga, de enskilda fall som domarna bestod av (benämns i rapporten som *fall; N* = 685). Av målsägande barn var drygt 11 procent pojkar och 89 procent flickor. Barnen var mellan 2 och 17 år vid första brottstillfället och mellan 5 och 23 år vid tingsrättsförhandlingen. Alla misstänkta gärningspersoner var män mellan 16 och 68 år som misstänktes ha begått övergrepp mot mellan 1 och 83 barn vardera. De vanligast förekommande brottsrubriceringarna var *sexuellt ofredande* och *utnyttjande* respektive *grovt utnyttjande av barn för sexuell posering.* Vanligast förekommande plattform var Snapchat som förekom i drygt 57 procent av de 685 enskilda fallen, följt av *Instagram* och *Star Stable.* I nästan alla fall framgick olika typer av dokumenterade bevis såsom chattkonversationer, bilder eller filmer av övergreppen. De vanligaste tillvägagångssätten för förövarna var att de utgav sig vara yngre, erbjöd betalning och/eller hotade målsäganden. De misstänkta gärningspersonerna dömdes fullt ut eller delvis i 94 procent av de enskilda fallen och totalt fälldes 150 av 158 helt eller delvis för de brott de åtalats för.

Inledning

Sexuella övergrepp mot barn är ett globalt problem och det uppskattas att vart fjärde barn i Sverige utsätts för någon typ av sexualbrott under uppväxten[1]. Där sexuella övergrepp traditionellt begåtts av en person som står barnet nära har digitaliseringen av samhället försett förövarna med nya jaktmarker[2] och rapporteringen av internetrelaterade sexuella övergrepp ökar[3].

Idag präglas barn och ungdomars uppväxt av den moderna digitaliserade världen, benämnd av Internetstiftelsen (2019) som en ”digital barndom”. Rapporter visar att barns närvaro på internet ökar, samtidigt som åldern när barn börjar använda internet sjunker. I Sverige använder 77 procent av förskolebarn och 96 procent av lågstadieelever internet. Vidare använder eller besöker 30 procent av svenska lågstadiebarn, 77 procent av mellanstadiebarn och 90 procent av högstadieelever sociala medier. De populäraste plattformarna är *Snapchat* och *Instagram*[4].

Förra året anmäldes över 2000 fall av *utnyttjande av barn för sexuell posering* (se tabell 1), vilket är den högsta siffran någonsin. Detta i jämförelse med drygt 200 anmälda fall för tio år sedan[5]. Viss forskning tyder på att internetrelaterade sexualbrott riskerar att ses som mindre allvarliga jämfört med sexualbrott som begåtts offline[6] och aktuell lagstiftning har kritiserats för att inte omfatta internetrelaterade övergrepp i tillräckligt stor utsträckning[7]. När föreliggande rapport publiceras kommer dock åtskilliga skärpningar redan ha utförts gällande brott utförda på distans. En viktig utgångspunkt för lagskärpningen är att stärka det rättsliga skyddet för barn som utsatts för sexualbrott på distans och även för brott som inte begåtts i realtid (till exempel om barnet spelat in ett övergrepp som gärningspersonen tittat på vid ett senare tillfälle)[8]. Detta är viktigt då aktuell forskning visar att barn som utsätts för internetrelaterade övergrepp riskerar samma konsekvenser som barn som utsatts offline[9]. Barn som utsatts för sexualbrott under uppväxten löper högre risk för, till exempel, sämre psykologiskt mående, sömnsvårigheter och självskadebeteenden[10]. Vidare kan barn som utsatts via internet känna skam över sin upplevda delaktighet i övergreppet och rädsla för att dokumenterat material ska spridas[11]. Detta är även något som uppmärksammats av Högsta domstolen, som uttrycker att:

1 Landberg et al., 2022
2 Riksrevisionen, 2021
3 https://www.bra.se
4 Internetstiftelsen, 2019; Internetstiftelsen, 2021
5 https://www.bra.se
6 Hamilton-Giachritsis et al., 2021
7 SOU 2021:43
8 SFS 2022:1043; NJA 2021 s. 827
9 Joleby et al., 2021; Joleby et al., 2020; Hamilton-Giachritsis et al., 2021
10 Carr et al., 2020; Maniglio, 2009
11 Joleby et al., 2020; Von Weiler et al., 2010

”När agerandet har skett på distans finns det anledning att fästa särskild vikt vid om det har funnits en risk för filmning eller annan dokumentation av övergreppet som barnet känt en oro för. Om övergreppet dessutom faktiskt har dokumenterats, måste den omständigheten särskilt beaktas.”[12] Dock finns det möjligheter att, i många fall, minska de negativa effekterna av att ha varit utsatt genom att upptäcka barns utsatthet, lyssna på dem och utreda brotten de utsatts för[13]. Då det är väl etablerat att mörkertalet av barn som utsatts för sexuella övergrepp är stort, bör större fokus läggas på att upptäcka och utreda så många fall som möjligt[14].

Föreliggande rapport är framtagen på uppdrag av World Childhood Foundation inom ramen av dess drömprojekt Stella Polaris som finansieras av Svenska Postkodlotteriet. Stella Polaris syftar till att uppmuntra användandet av artificiell intelligens (AI) i kampen mot sexuella övergrepp mot barn. AI används redan för att bland annat identifiera och analysera sexuellt övergreppsmaterial på barn, för att analysera och hitta mönster i stora mängder text- och bildmaterial samt hjälpa identifiera förövare och utsatta barn. Det krävs dock mer utspridd och effektiv användning av de AI-verktyg som redan existerar, fler anpassade och nya verktyg som med hjälp av AI kan förebygga och bekämpa sexuella övergrepp mot barn, och mer långsiktig forskning inom området.

AI och sexuella övergrepp mot barn

Det finns en enorm potential i att använda artificiell intelligens för att effektivisera och accelerera arbetet för att skydda barn mot övergrepp, både genom innovation och utveckling och genom att sprida kunskap om de lösningar som redan finns.

En förutsättning för att AI ska fungera väl är att den behöver tränas på en stor mängd relevant data. På så sätt lär den sig olika samband och regler relevanta för uppgiften. När det kommer till att utveckla AI-system kopplade till att förebygga eller utreda sexuella övergrepp mot barn är ofta den relevanta datan belagd med sekretess eller till och med olaglig att inneha och titta på.

12 NJA 2021 s. 827
13 Maniglio, 2009
14 Alaggia et al., 2019

”...det var en känsla av att han befann sig i rummet bredvid”.

Online/Offline

Många av dagens interaktioner sker online, över internet. Forskning visar att övergrepp som sker online, dvs. där barnet inte har träffat gärningsmannen offline, kan vara precis lika traumatiskt som övergrepp som sker offline. Att veta att det finns bilder och filmer på övergreppet som fortsätter spridas över nätet skapar ett oerhört lidande hos de barn som utsatts. Vänskaper, kontakter och övergrepp som sker online skiljer sig i tillvägagångssätt och teknik men är precis lika verkliga som när de sker offline.

Metod

Föreliggande rapport speglar de domskäl som publicerats på InfoTorg juridik gällande internetrelaterade sexualbrott mot barn avgjorda i svenska tingsrätter 2020 – 2021. Rapporten redovisar data från 157 domar där de tilltalade åtalades för att ha utsatt sammanlagt 685 barn för internetrelaterade sexualbrott. För en översikt av aktuell lagstiftning gällande sexualbrott mot barn se Tabell 1 och för en fullständig redovisning av de söktermer som användes vid datainsamlingen se bilaga 1. Som inkluderingskriterier skulle domen innehålla minst ett barn under 18 år (vid första brottstillfället) där den första kontakten med barnet tagits via internet. Vidare så skulle åtalet inkludera någon av följande paragrafer: Brottsbalken 6 kap. 4-6, 8-11§§ (se Tabell 1). Följande fall är inte inkluderade i analyserna: där all kontakt med målsäganden skett offline kombinerat med att brotten begåtts offline (7,1% (n = 11) av domarna), målsäganden som inte ville delta i rättegången (1,9% (n = 3) av domarna) och målsäganden som kände den misstänkte gärningspersonen sedan tidigare (1,9% (n = 3) av domarna). Vidare exkluderade vi fall där kontakt tagits på en sida särskilt ämnad för sexuella kontakter (t.ex. sugardating-sajter), samt domar som rörde livestreaming (där förövaren beställer och dirigerar sexuella övergrepp mot barn, ofta mot betalning och ofta med hjälp av en vuxen i barnens närhet) eftersom de brotten skiljer sig i mönster och metod från de s.k. groomingfall rapporten fokuserar på. Domarna kodades och presenteras i rapporten med deskriptiv statistik och kvalitativ innehållsanalys.

> Han ringde men hon svarade inte. Han skickade två bilder på sin snopp. Hon fick ont i magen och blev rädd, nervös och ledsen. Hon trodde att han hade kollat upp var hon bor och att han skulle komma hem till henne.

”...det var en känsla av att han befann sig i rummet bredvid”.

Tabell 1. *Aktuell lagstiftning gällande sexualbrott mot barn*[1]

Brottsrubricering	6 kap. Brottsbalken	Beskrivning
Våldtäkt mot barn[2]	4 §	*"Den som, med ett barn under femton år, genomför ett samlag eller en annan sexuell handling som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med samlag, döms för våldtäkt mot barn"*
Våldtäkt	1 §	*"Den som, med en person som inte deltar frivilligt, genomför ett samlag eller en annan sexuell handling som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med samlag, döms för våldtäkt"*
Sexuellt utnyttjande av barn	5 §	*"Är ett brott som avses i 4 § första eller andra stycket med hänsyn till omständigheterna vid brottet att anse som mindre grovt, döms för sexuellt utnyttjande"*
Sexuellt övergrepp mot barn[2]	6 §	*"Den som, med ett barn under femton år […] genomför en annan sexuell handling än som avses i 4 och 5 §§, döms för sexuellt övergrepp mot barn"*
Utnyttjande av barn för sexuell posering[3]	8 §	*"Den som främjar eller utnyttjar att ett barn under femton år utför eller medverkar i sexuell posering, döms för utnyttjande av barn för sexuell posering"*
Utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling.	9 §	*"Den som, i annat fall än som avses förut i detta kapitel, förmår ett barn som inte fyllt arton år att mot ersättning företa eller tåla en sexuell handling, döms för utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling"*
Sexuellt ofredande (mot barn)	10 §	*"Den som, i annat fall än som avses förut i detta kapitel, sexuellt berör ett barn under femton år eller förmår barnet att företa eller medverka i någon handling med sexuell innebörd, döms för sexuellt ofredande"*
Kontakt för att träffa ett barn i sexuellt syfte	10 a §	*"Den som, i syfte att mot ett barn under femton år begå en gärning för vilken straff föreskrivs i 4, 5, 6, 8 eller 10 §, föreslår en träff eller stämmer träff med barnet, döms för kontakt för att träffa ett barn i sexuellt syfte"*
Köp av sexuell tjänst	11 §	*"Den som, i annat fall än som avses förut i detta kapitel, skaffar sig en tillfällig sexuell förbindelse mot ersättning, döms för köp av sexuell tjänst"*

Kommentar: [1]Gäller till och med 2022-07-31 [2]Gäller också i det fallet barnet är mellan 15 och 18 år om barnet står under den misstänkte gärningspersonens fostran. [3]Gäller också om barnet är mellan 15 och 18 år om poseringen är ägnad att skada barnets hälsa eller utveckling.

"...det var en känsla av att han befann sig i rummet bredvid".

> När målsäganden försökt avsluta kontakten genom att bl.a. blockera den tilltalades konto på Snapchat har han istället kontaktat henne på Instagram och hotat att sprida nakenbilder till hennes vänner och skolkamrater.

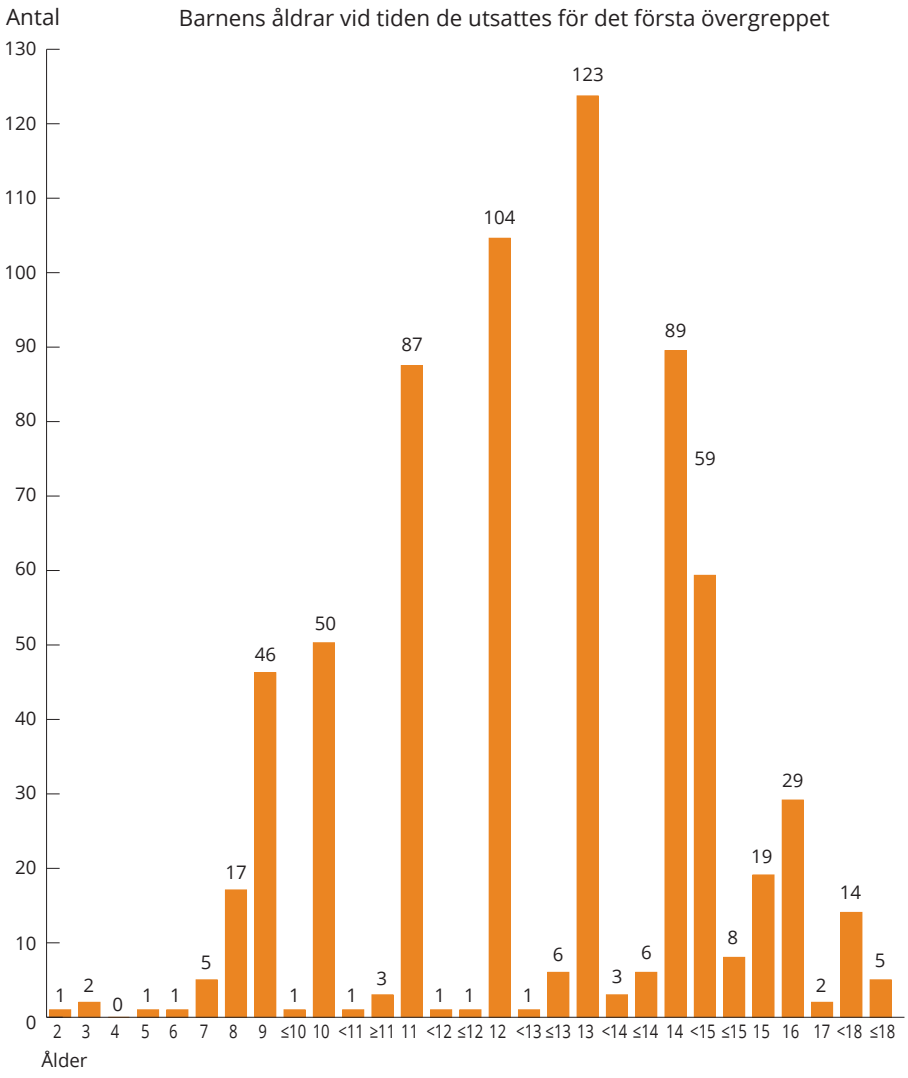
Resultat

Barnen

Totalt i domarna *(N = 157)* förekom 685 barn som åklagare ansåg hade utsatts för internetrelaterade övergrepp. Dock framgick misstanke i 12,8% (*n* = 20) av domarna att den misstänkte gärningspersonen kunde ha utsatt fler, hittills oidentifierade, barn och i en av domarna nämndes att det parallellt bedrevs ytterligare en förundersökning där man befarade att den misstänkte gärningspersonen hade utsatt fler barn för övergrepp.

Av barnen i föreliggande rapport var 77 (11,2%) pojkar och 608 (88,8%) flickor. Barnen var mellan 2 och 17 år (*M* = 12.1, *n* = 601) vid första brottstillfället och mellan 5 och 23 år (*M* = 14.4, *n* = 592) vid tingsrättsförhandlingen. Av de barn där exakt ålder vid brottet inte framgick i domarna (*n* = 84) var 65 barn under 15 år och 19 barn under 18 år vid första brottstillfället. 95% (*n* = 652) av barnen hade utsatts uteslutande via internet medan 5% (*n* = 33) utsatts både online och offline med en inledande internetrelaterad kontakt. Drygt hälften av barnen hade utsatts vid ett tillfälle av den misstänkte gärningspersonen (*n* = 323). För de barn som utsatts vid flera tillfällen eller under en längre tid (*n* = 362) hade kontakten varat mellan två dagar upp till knappt fyra år (*M* = 3 mån).

Tidsperioden från det första övergreppet tills rättegången avslutades varierade mellan 2 månader och drygt 8,5 år (*M* = 24,3 mån). Även perioden från att brottet uppdagades till rättegången avslutades uppvisade stor varians. Från att polisen fått kännedom om brottet dröjde det mellan 1,5 mån och 4,5 år innan rättegången avslutades (*M* = 13,4 mån). I drygt en fjärdedel av fallen framgick inte hur brotten kommit till polisens kännedom. För de målsäganden där det framgick var det vanligaste att barnet identifierats av polis, och då ofta i samband med en husrannsakan hos den misstänkte gärningspersonen.

Antal målsäganden som utsatts för sexuella övergrepp av en och samma misstänkt gärningsperson.

Antal domar	Antal målsäganden
84	1
58	2-9
6	10-19
6	20-uppåt

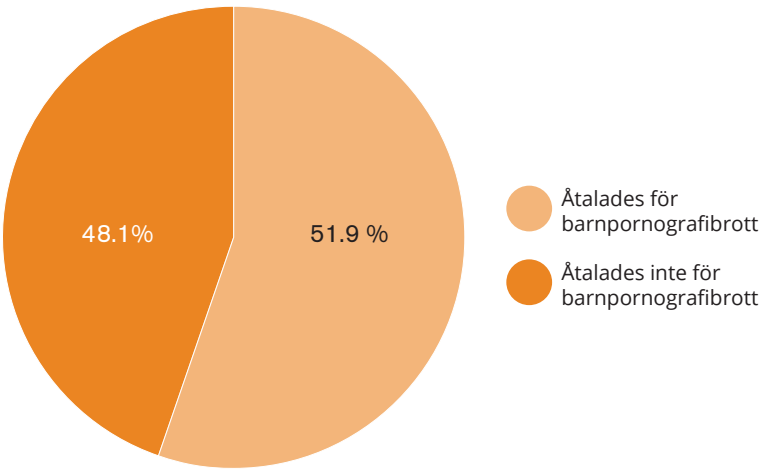
”...det var en känsla av att han befann sig i rummet bredvid”.

> Han gick kriminalvårdens program ROS och fick höra talas om appar och hur andra deltagare hade agerat. Han ”inspirerades” av det och skaffade Snapchat. Han valde sitt användarnamn efter en av deltagarna i ”ROS-gruppen”.
>
> *Citat från en tilltalad.*

De misstänkta gärningspersonerna

Alla misstänkta gärningspersoner i föreliggande rapport (N = 158) var män. De var mellan 15 och 66 år vid första brottstillfället (M = 29,8), och mellan 16 och 68 år (M = 29,7) vid tingsrättsförhandlingen. Gärningspersonerna misstänktes ha begått övergrepp mot mellan 1 och 83 barn vardera (M = 4,3 barn) och drygt hälften åtalades även för barnpornografibrott (n = 82, 51,9%). Av de 82 var det 66 tilltalade som åtalades för att själva ha dokumenterat övergrepp mot barn där målsäganden förekom i övergreppsmaterialet i 241 fall (35,2%). Det totala innehavet av dokumenterade övergrepp mot barn fördelat mellan de misstänkta gärningspersonerna uppgick till 193 070 filer, varav 170 964 bilder, 14 671 filmer och 7435 ospecificerade filer.

De misstänkta gärningspersonerna (N=158)

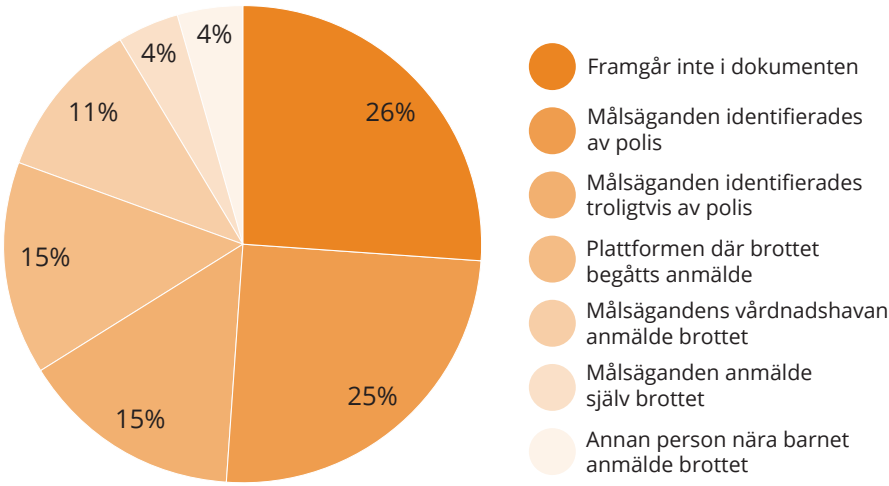

”...det var en känsla av att han befann sig i rummet bredvid”.

Vad vet vi om förövarna?

Det finns forum på darknet där användare av övergreppsmaterial delar bilder och filmer och laddar upp egenproducerade övergrepp. Ett enskilt onlineforum kan ha över en miljon registrerade konton. Över 20 000 personer som tittar på sexuellt övergreppsmaterial mot barn har svarat på enkäter som samlats in via darknet av den finska organisationen Suojellaan Lapsia. I den första enkätrapporten svarade 52% att de är rädda för att deras användning av övergreppsmaterial kan leda till att de kommer ta direktkontakt med barn. Och 37 % rapporterade att de har sökt direktkontakt med barn efter att ha tittat på övergreppsmaterial.

Hur brotten kom till polisens kännedom

Åklagarens brottsrubriceringar

De vanligast förekommande brottsrubriceringarna var *sexuellt ofredande* och *utnyttjande* respektive *grovt utnyttjande av barn för sexuell posering.* Många barn utsattes för flera brott och kombinationen *sexuellt ofredande* och *utnyttjande av barn för sexuell posering* (inkl. grovt brott och försök till brott) var vanligt förekommande i materialet (*n* = 185, 27,0%), ibland i kombination med fler brottsrubriceringar. För en komplett sammanställning av åklagarens yrkade brottsrubriceringar, se Tabell 2.

”...det var en känsla av att han befann sig i rummet bredvid”.

Tabell 2. *Brottsrubriceringar – åklagarens yrkade brottsrubriceringar redovisas i antal och procentenheter.*

Brottsrubriceringar[1]	Antal barn	Procent av totalt antal målsäganden (*N* = 685)[2]
Sexuellt ofredande	322	47,0%
Utnyttjande av barn för sexuell posering	254	37,1%
Grovt utnyttjande av barn för sexuell posering	135	19,7%
Försök till utnyttjande av barn för sexuell posering	131	19,1%
Barnpornografibrott	98	14,3%
Försök till grovt utnyttjande av barn för sexuell posering	62	9,1%
Våldtäkt mot barn	48	7,0%
Olaga hot	32	4,7%
Försök till våldtäkt mot barn	30	4,4%
Försök till grovt sexuellt övergrepp mot barn	27	3,9%
Sexuellt övergrepp mot barn	26	3,8%
Grovt barnpornografibrott	16	2,3%
Grov våldtäkt mot barn	12	1,8%
Grovt sexuellt övergrepp mot barn	11	1,6%
Kontakt för att träffa ett barn i sexuellt syfte	10	1,5%
Olaga integritetsintrång	9	1,3%
Våldtäkt	6	0,9%
Övergrepp i rättssak	5	0,7%
Försök till grov våldtäkt mot barn	4	0,6%
Grovt förtal	4	0,6%
Olaga tvång	4	0,6%
Försök till köp av sexuell handling av barn	4	0,6%
Försök till barnpornografibrott	3	0,4%
Grovt olaga tvång	3	0,4%
Grovt olaga integritetsintrång	3	0,4%
Kränkande fotografering	3	0,4%
Försök till utpressning	2	0,3%
Försök till sexuellt övergrepp mot barn	2	0,3%
Grov våldtäkt	2	0,3%
Medhjälp till våldtäkt mot barn	2	0,3%

Kommentar: [1]I ett fall vardera (0,2%) förekom också brottsrubriceringarna: Sexuellt tvång, försök till grovt olaga hot, misshandel, försök till narkotikabrott, olaga identitetsanvändning samt förtal. [2]Totalen överstiger 100% då många barn misstänkts utsatts för ett flertal brott.

Plattformar

Av de plattformar som förekom i domskälen var *Snapchat* vanligast och förekom för drygt 57 procent av målsägandena, följt av *Instagram* och *Star Stable.* I vissa fall hade plattformarna också assisterat utredningen genom att bidra med, till exempel, chattkonversationer mellan målsäganden och den misstänkte gärningspersonen eller information om den mailadress som var kopplad till ett specifikt användarkonto. Det framgick att Star Stable var den plattform som assisterade flest fall; dock härrör alla assisterade fall (n = 82) från samma domskäl och är begångna av samma misstänkta gärningsperson. I många av domskälen framgår dock inte huruvida plattformarna fått en begäran om assistans av polis eller åklagare. I den mån information avseende kommunikation och/eller dokumentation saknas i utredningen kan sådan information begäras in med en begäran om internationell rättslig hjälp som ställs till det land där informationen finns. Ofta är det inte meningsfullt att begära sådan rättslig hjälp för andra än de allvarligaste brotten. Det beror på att det är det mottagande landets regler om vilka bevis som får inhämtas som styr. För att innehåll i kommunikation på plattformar ska få inhämtas krävs t.ex i USA och Kanada att en domare beslutar om husrannsakan hos företaget som innehar informationen, vilket ställer höga krav på den svenska ansökans utformning och att omständigheterna i den svenska utredningen uppfyller kraven för att en sådan ansökan ska kunna beviljas. Det tar i allmänhet väldigt lång tid att få svar på sådana förfrågningar, vilket kan innebära att åklagaren kanske inte bedömer att det är möjligt att vänta på svaret. Det är således både svårt och tidsödande.

Se tabell 3 för en komplett sammanställning över i materialet förekommande plattformar.

> Mamman till en målsägande upptäckte att målsäganden var stressad och lättirriterad och inte släppte telefonen. Han drog sig undan, något hon aldrig sett honom göra tidigare. Det var en varningsklocka. Han blev lättad när det kom upp till ytan men efteråt har han varit mer instängd. Han vill inte ha kontakt med någon, han går knappt ut med kompisar. Han vill vara själv. Han var en väldigt glad kille innan detta. Han hade kompisar och var med familjen. Allt detta har förändrats.

”...det var en känsla av att han befann sig i rummet bredvid”.

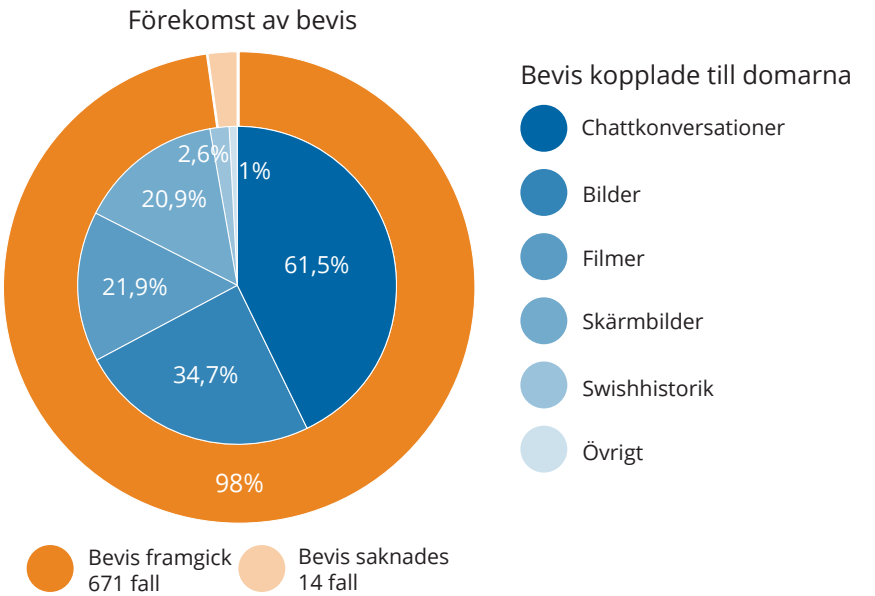
Tabell 3. *Plattformar - förekommande plattformar där sexualbrotten begåtts och eventuell assistans som de bidragit med under utredningen då det framgick i domskälen.*

Internetplattform/app	Antal fall[1] (%)	Eventuell assistans[2]
Snapchat	390 (56,9%)	42 (11,0%)
Instagram	114 (16,6%)	38 (33,3%)
Star Stable	82 (12,0%)	82 (100%)
Skype	58 (8,5%)	1 (1,7%)
Kik	29 (4,2%)	0 (0%)
Periscope	25 (3,7%)	2 (8%)
Tiktok/Musical.ly	22 (3,2%)	0 (0%)
Discord	18 (2,6%)	1 (5,6%)
Omegle	16 (2,3%)	0 (0%)
Facebook/Messenger	15 (2,2%)	0 (0%)
Bilddagboken	13 (1,9%)	0 (0%)
Minecraft	9 (1,3%)	0 (0%)
Teamspeak	9 (1,3%)	0 (0%)
Yubo	8 (1,2%)	0 (0%)
WhatsApp	6 (0,9%)	0 (0%)
Moviestar Planet	6 (0,9%)	0 (0%)
FaceTime	6 (0,9%)	0 (0%)
Counterstrike	3 (0,4%)	0 (0%)
Fortnite	3 (0,4%)	0 (0%)
Kamrat	3 (0,4%)	0 (0%)

Kommentar: Vidare förekom i två fall vardera (0,3%): *Twitch, Wordfeud, iMessage, Tellonym, Snyggastchatten* och *YouTube.* I ett fall vardera (0,2%) förekom *Whisper, Reddit, Duo, Overwatch, Chatango, OmeTV, Punkt.tv, Likee, Shpock, GTA, Myshörnan, ASK, Chatroulette, Badoo, Wickr, Chateen och Wreck room.* [1]Observera att många barn utsatts på fler än en plattform. [2]Information om plattformarnas eventuella assisterande under utredningarna saknades i många rättsfall.

Bevis

I 98% av fallen framgick olika typer av dokumenterade bevis (*n* = 671). De vanligaste förekommande bevisen var chattkonversationer (*n* = 421, 61,5%), bilder (*n* = 238, 34,7%), filmer (*n* = 150, 21,9%), skärmdumpar (*n* = 143, 20,9%) och Swishhistorik (*n* = 18, 2,6%). I ett fall vardera presenterades också meddelanden, videochattar, DNA, tågbiljetter, mailkonversationer, SMS-konversation, den misstänkta gärningspersonens kontoutdrag och målsägandens dagbok som bevis under rättegången.

COPINE- skalan

Den internationella polisorganisationen Interpol rapporterar[15] att övergreppsbilderna i deras databas blir allt grövre, och mer än 60% av barnen i materialet är mellan 0 och 12 år gamla. Ju yngre offren är, desto grövre är oftast övergreppen som dokumenteras. För att kunna kategorisera graden av övergrepp i bilder av barn används den så kallade COPINE-skalan, som klassar övergreppsmaterial med en siffra mellan 1-10, där 10 är de grövsta övergreppen som involverar sexuell sadism och tidelag.

15 Interpol and ECPAT International (2018). Towards a global indicator on unidentified victims in child sexual exploitation material.

"...det var en känsla av att han befann sig i rummet bredvid".

> Målsäganden har berättat detaljerat och trovärdigt om sina kontakter med den tilltalade, bl.a. om att han ”aldrig nöjde sig”, att han hotade att skada hennes familj om hon inte skickade bilder och att han i det sammanhanget uppgav att han visste vem en av hennes kompisar var – vilket gjorde henne rädd. Hon har också redogjort för att han hotade att dela bilder hon redan skickat om hon inte skickade en video med visst innehåll samt att han uttryckte sig med ord som att hon var hans ”lilla hora”.

Tillvägagångssätt

I 516 fall framträdde ett tillvägagångssätt som den misstänkta gärningspersonen använt för att förmå, eller försöka förmå, barnet att delta i de sexuella aktiviteterna. För en sammanställning av de vanligaste tillvägagångssätten se nästa uppslag.

Av de förövare som utgav sig för att vara yngre	Antal
Utgav sig för att vara en jämnårig av samma kön som målsägande	120
Utgav sig för att vara en jämnårig av det motsatta könet som målsägande	38

Slutligen hade den misstänkta gärningspersonen i fyra fall (0,8%) spelat på sin egen ohälsa och hotat målsäganden att skada sig själv om målsäganden inte gjorde som den misstänkta gärningspersonen sade och i ett fall (0,2%) framgick det att målsäganden var rädd men inte specifikt för vad.

Tillvägagångssätt - använda av den misstänkta gärningspersonen för att förmå, eller försöka förmå, målsäganden att delta.

”Det var i samband med att polisen kontaktade henne som hon fick reda på hur gammal [den tilltalade] är. Då bröt hon ihop och har efter det har hon mått jättedåligt. Hon gråter ofta och ligger vaken på nätterna.”

Tillvägagångssätt:
Den misstänkta gärningspersonen utgav sig för att vara yngre

299 fall

”Helt plötsligt började han hota med att han hade nudes på henne. Hon trodde på det, men förstod samtidigt inte hur han skulle ha fått tag på dem. Han ville att hon skulle göra mer, annars skulle han läcka bilderna. Målsäganden fick panik och visste inte vad hon skulle göra. Hon kände sig tvingad att göra det den tilltalade sa. Han tvingade även henne att visa ansiktet. Han sa att hon skulle använda föremål, hon hatade det. Målsäganden hade ingen aning om att han spelade in henne på film.”

Tillvägagångssätt:
Den misstänkta gärningspersonen hotade att sprida bilder

108 fall

81 fall

”Det blev läskigare och läskigare för varje gång den tilltalade skrev till henne. Hon blev rädd att han skulle göra något grovt, som att våldta. Det var en känsla av att han befann sig i rummet bredvid. Hon är rädd för att han ska ta kontakt med henne igen.”

Tillvägagångssätt:
Den misstänkta gärningspersonen använde sig av allmänna hot eller aggressivitet

225 fall

”Han hade köpt presenter, en nallebjörn och flera Coca Cola. Han hade köpt presenterna eftersom han visste att hon hade fyllt år någon vecka tidigare. När de klädde på sig sa han att ”jag önskar jag var din pappa så jag skulle kunna göra det här med dig”. Han stannade på parkeringen vid lekparken och sa ”du är det bästa som hänt mig”. Han sa att hon skulle ta sina presenter trots att hon inte ville ha dem.”

Tillvägagångssätt:
Den misstänkta gärningspersonen erbjöd betalning eller presenter

”Hon kände att han kanske skulle sluta fråga om hon skickade. Hon hade ont i magen men kände ändå lite lättnad när hon hade blockat honom.”

66 fall

Tillvägagångssätt:
Den misstänkta gärningspersonen använde sig av tjat eller manipulation

65 fall

Tillvägagångssätt:
Den misstänkta gärningspersonen använde sig av komplimanger eller smicker

”Inledningsvis var han trevlig och snäll. Han gav henne komplimanger och sa att hon var söt. Det gjorde henne glad, hon kände sig bekräftad och uppskattad. Vid den aktuella tidpunkten mådde hon redan dåligt beroende på situationen hemma och i skolan.”

Tillvägagångssätt:
Den misstänkta gärningspersonen utnyttjade att målsäganden led av psykisk ohälsa eller hade en diagnos

61 fall

”Vid den aktuella tidpunkten mådde målsäganden väldigt dåligt och hade hoppat av skolan. Hon hade kontakt med BUP på grund av självskadebeteende, bl.a. visade hon upp sig för att få uppmärksamhet och bekräftelse. På filmerna ser man att målsäganden har ett fullständigt likgiltigt uttryck i ansiktet.”

32 fall

Tillvägagångssätt:
Den misstänkta gärningspersonen byggde en relation

”Hon är ledsen nu för att hon litade på honom. I början när de chattade var han så snäll men sedan krävde han mer och mer och till slut var det inte kul längre.”

Tillvägagångssätt:
Den misstänkta gärningspersonen hotade målsägandens eller målsägandens familjs personliga säkerhet

24 fall

”I början var den tilltalade trevlig, men efter cirka två veckor började han be om nakenbilder, eller ”nudes” på henne. Hon ville först inte och sade nej kanske 10 gånger. Den tilltalade började då hota henne sade att han skulle våldta henne, skada hennes familj och ta reda på vart hon bodde, om hon inte gjorde som han sade. Han var inte trevlig längre och skrev mer som en vuxen person.”

16 fall

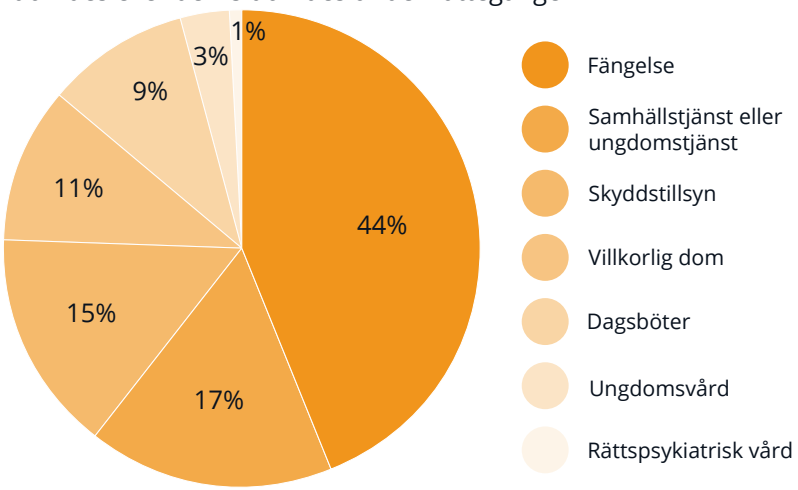
Tillvägagångssätt:
Den misstänkta gärningspersonen utgav sig för att vara flera olika personer

”En tjej som hette Sara som bodde i Karlstad och jobbade som modell hade gjort ett inlägg på Facebook att man kunde få 4 000 kr för en modellbild. [...] Målsäganden ville ge pengarna till sin familj så hon skickade bilder till Sara. När hon inte fick några pengar blockade hon Sara. Sedan, när målsäganden var nästan 13 år, skrev en annan tjej, Jennifer, till henne på Messenger. Hon skrev att målsäganden hade ”snygg röv”. [...] Målsäganden tänkte att det kunde vara samma person som hon haft kontakt med förut eftersom Jennifer verkade ha sett bilderna på henne som hon skickat till Sara. Jennifer skrev att Sara skulle sprida bilderna på målsäganden om inte målsäganden skickade fler bilder. Målsäganden skickade då fler bilder för hon ville inte riskera att bilderna spreds.”

Utfall och skadestånd

Utfall. De misstänkta gärningspersonerna dömdes fullt ut i 460 fall (67,2%), delvis i 186 fall (27,2%) och friades från alla åtalspunkter i 39 fall (5,7%). Totalt fälldes 150 av de 158 misstänkta gärningspersonerna (94,9%) helt eller delvis för brott de åtalats för. För strafftyper se figur 2. De gärningspersoner som dömdes till fängelse fick mellan 3 mån och 11 år (*M* = 29,1 mån.). Sjutton gärningspersoner (10,8%) dömdes också till någon typ av sexualbrottsvård i kriminalvårdens regi.

Strafftyper - fördelat på de gärningspersoner som dömdes eller delvis dömdes under rättegången

Kommentar: Totalen överstiger antalet dömda eller delvis dömda gärningspersoner (n = 150) då 15 gärningspersoner dömdes till villkorlig dom i kombination med böter eller samhällstjänst och 3 gärningspersoner till skyddstillsyn i kombination med böter eller samhällstjänst.

I fallen där gärningspersonen dömdes delvis berodde det på att domstolen bedömde en åtalspunkt som mindre grov än vad åklagaren yrkat (*n* = 76), att ett mindre allvarligt brott bedömdes konsumerat av ett grövre (*n* = 51), att domstolen rubricerade brottet annorlunda (*n* = 34) eller att gärningspersonen friades från en eller flera åtalspunkter (*n* = 55). Det var också relativt vanligt med en kombination av ovanstående (*n* = 32), till exempel, att den misstänkte friades från en åtalspunkt och en annan åtalspunkt bedömdes som av normalgraden när åklagaren yrkat grovt brott. Se tabell 4 för en sammanställning av tingsrättens brottsrubriceringar.

”...det var en känsla av att han befann sig i rummet bredvid”.

Tabell 4. *Tingsrättens brottsrubriceringar som helt eller delvis ledde till en fällande dom (n = 645) redovisas i antal och procentenheter.*

Brottsrubriceringar[1]	Antal barn	Procent av totalt antal målsäganden (N = 685)[2]
Sexuellt ofredande	297	46,0%
Utnyttjande av barn för sexuell posering	268	41,5%
Försök till utnyttjande av barn för sexuell posering	124	19,2%
Barnpornografibrott	96	14,9%
Grovt utnyttjande av barn för sexuell posering	78	12,1%
Försök till grovt utnyttjande av barn för sexuell posering	42	6,5%
Våldtäkt mot barn	41	6,4%
Sexuellt övergrepp mot barn	26	4,0%
Försök till våldtäkt mot barn	26	4,0%
Olaga hot	20	3,1%
Försök till grovt sexuellt övergrepp mot barn	17	2,6%
Försök till sexuellt övergrepp mot barn	11	1,7%
Grovt sexuellt övergrepp mot barn	10	1,6%
Grovt barnpornografibrott	8	1,2%
Kontakt för att träffa ett barn i sexuellt syfte	8	1,2%
Olaga integritetsintrång	8	1,2%
Olaga tvång	5	0,8%
Våldtäkt	4	0,6%
Övergrepp i rättssak	4	0,6%
Grovt förtal	4	0,6%
Försök till köp av sexuell handling av barn	4	0,6%
Försök till barnpornografibrott	3	0,5%
Kränkande fotografering	3	0,5%
Grovt olaga tvång	2	0,3%
Försök till grov våldtäkt mot barn	2	0,3%
Medhjälp till våldtäkt mot barn	2	0,3%
Grov våldtäkt mot barn	2	0,3%

Kommentar: [1]I ett fall vardera (0,2%) förekom också brottsrubriceringarna: Sexuellt utnyttjande av barn, försök till grovt olaga tvång, förtal, olovlig identitetsanvändning, misshandel, sexuellt tvång, grovt olaga integritetsintrång och försök till utpressning. [2]Totalen överstiger 100% då många barn utsatts för ett flertal brott.

Skadestånd. Totalt framgick yrkade skadestånd i 620 fall och 225 (36,3%) målsäganden fick sitt yrkande beviljat fullt ut. I de 329 (53,1%) fall där ett lägre belopp än det yrkade beviljades var det ofta i kombination med en delvis fällande dom (*n* = 137, 22,1%). I de 64 fall skadeståndsyrkandet ogillades (10,3%), var det antingen i kombination med att åtalet som helhet ogillades (*n* = 31, 5%), att åtalet delvis ogillades (*n* = 6, 1,0%) eller för att gärningen inte bedömdes tillräckligt kränkande för att berättiga skadestånd (*n* = 27, 4,4%). Slutligen, beviljades två målsäganden (0,3%) ett högre skadestånd än det yrkade. För en sammanställning över yrkade och utdömda skadestånd till målsägandena se tabellen nedan.

Skadestånd – målsägandenas (n = 620[1]) yrkande och utdömda skadestånd för kränkning respektive sveda och värk.

Totala summan i kronor

	Yrkat	Utdömt	Differens mellan yrkat och utdömt
Kränkning	23 127 000	13 386 500	- 9 740 500
Sveda och värk	2 562 585	1 452 810	- 1 109 775

Kommentar: En målsäganden fick utdömt skadestånd för sveda och värk som ej var yrkat. [1]Det totala antalet målsäganden där yrkat skadestånd framgick i domskälet.

Målsägandebiträdens ersättning

Det är svårt att beräkna vad dessa brott kostar samhället i direkta kostnader – antal timmar polis, åklagare, domare och nämndemän lägger ned på dessa ärenden samt kriminalvårdens kostnader. En sådan sammanställning skulle kunna ställas i kontrast till de resurser som läggs ner för att förhindra och bekämpa internetrelaterade sexuella övergrepp mot barn. Den enda kostnaden som redovisas i domarna är ersättningen till målsägandebiträdena i deras arbete för att stötta och representera barnen. Totalt betalades 24,4 miljoner kronor ut till målsägandebiträdena och de särskilda målsägandebiträdena. Arvodet varierade mellan 3219 kr och 185 328 kr (M = 35 725 kr) och representerar den totala summan inklusive skatt och eventuella utlägg.

Diskussion

Internet spelar en framträdande roll i den moderna tidsåldern. I västvärlden är uppkoppling en nödvändighet i många sektorer och internetanvändning är en del av både förskolan och grundskolans läroplan.[16] Dagens barn och ungdomar är en del av den första generation vars hela uppväxt präglas av den moderna digitaliserade världen. Men där barnen är finns också förövarna. Internetstiftelsen (2019) identifierade *Instagram* och *Snapchat* som de sociala medier där flest barn rör sig och i föreliggande rapport var dessa plattformar de mest frekvent rapporterade i domarna. *Snapchat* skriver i sin insynsrapport för andra halvåret 2021: *"Sexuellt utnyttjande av någon medlem av vårt community, särskilt minderåriga, är olagligt, oacceptabelt och förbjudet enligt våra Community-riktlinjer. Att förebygga, upptäcka och eliminera material relaterat till sexuellt utnyttjande av barn (CSAM) på vår plattform är högsta prioritet för oss och vi utvecklar kontinuerligt vår förmåga att ta itu med CSAM och andra typer innehåll av sexuellt utnyttjande av barn."* Trots dessa riktlinjer förekom det fortfarande barn i föreliggande rapport som utnyttjats under veckor eller till och med månader på deras plattform. Således borde än större ansträngningar göras för att identifiera och hjälpa barn som utsätts på dessa plattformar.

Barnen i föreliggande rapport var i genomsnitt 12 år gamla. Åldersvariationen var dock stor. De allra yngsta barnen var 2 till 6 år gamla, men de var få. Små barn använder presumtivt inte internet på ett sätt som kan leda till att de utsätts för sexualbrott på distans i lika hög utsträckning som skolbarn vilka, till exempel, lärt sig skriva. Föräldrar rapporterar även högre insyn i yngre barns internetanvändning[17]. De allra flesta barnen i rapporten var flickor (n = 608), vilket kan ha flera förklaringar. En möjlig förklaring kan vara den generellt lägre anmälningsbenägenhet som ses hos pojkar[18]. Att pojkar inte anmäler sin utsatthet för sexualbrott kan, till exempel, bero på svårigheter att identifiera sig som ett offer för sexualbrott. I en nyligen publicerad rapport framkom att tonårspojkar upplever att internet präglas av en stark heterosexuell maskulinitetsnorm där den som utsätts får "skylla sig själv". Således kan det vara än svårare för pojkar att anmäla sexualbrott, särskilt när förövaren är en man[19].

Generellt kan barns ovilja att anmäla brotten de utsätts för på internet delvis bero på rädsla. Något som framgick tydligt i denna rapport var avsaknaden av det tillvägagångssätt som kanske mest förknippas med övergrepp utanför nätet – att gärningspersonen antingen har en befintlig relation eller över tid bygger en med barnet[20]. Vid internetrelaterade sexualbrott är tillvägagångssättet ofta snabbare och gärningspersonen bearbetar ofta flera barn samtidigt. Det

16 Skolverket, 2022
17 Internetstiftelsen, 2019
18 Azzopardi et al., 2019; Cashmore & Shackel, 2013; Brayley et al., 2004
19 ECPAT, 2022
20 Black et al., 2015

framgår också tydligt i denna rapport att de misstänkta gärningspersonerna i stor utsträckning hade en aggressiv framtoning. Genom hot, löfte om betalning eller att de utgav sig vara någon annan, oftast yngre person, kunde de få barnet att samarbeta. Barns upplevda delaktighet och rädsla för att övergreppsmaterial ska spridas kan sedan hindra barnet från att anmäla brotten de utsatts för[21]. De flesta barn i föreliggande rapport var identifierade av polis med hjälp av beslagtaget material (bland annat dokumenterade sexuella övergrepp mot barn, dvs. barnpornografibrott enligt 16 kap. 10a§ brottsbalken) och hade således inte själva anmält brottet. Detta visar även på vikten av att identifiera barn i material som beslagtas i barnpornografiärenden eftersom det kan röra sig om målsäganden som annars inte skulle komma till polisens kännedom.

Vad gäller bevisläget i föreliggande rapport hade i princip alla fall (98%) någon typ av dokumenterad bevisning. Bevisläget är unikt för internetrelaterade sexualbrott då just bristen på bevisning är en vanligt förekommande problematik gällande sexualbrott offline[22]. Således bör bevisläget oftast ge en god förutsättning för att kunna bedöma denna typ av fall, åtminstone om fallen upptäcks relativt omgående. Tidsperioden från det första övergreppet tills rättegången avslutades och perioden från att brottet uppdagades till rättegången avslutades var i föreliggande rapport relativt lång. Detta kan ha flera negativa konsekvenser på utfallet, till exempel, bevisläget som kan försämras över tid om bevisning raderas eller på annat sätt försvinner. Dessutom kan målsägandens och eventuella vittnens minnesbilder försämras om det förflyter en lång tid mellan brottet (inkodningen av minnet) och förhöret (återgivningen av minnet)[23]. Således är det i viktigt att upptäcka dessa brott så omgående som möjligt och att lagföringsprocessen är tidseffektiv.[24] Det är här samhället behöver satsa mer på tekniska lösningar för att snabbare identifiera potentiella och pågående övergrepp, samt effektivisera utredningar.

Det krävs ytterligare fördjupning för att identifiera och förstå flaskhalsar och möjligheter att förkorta utredningstiderna när brottet väl kommit till polisens kännedom. Liknande kartläggningar behövs även för andra internetrelaterade sexualbrott mot barn, framför allt barnpornografibrottet.

Sammanfattningsvis visar föreliggande rapport på att stora insatser görs men också fortsättningsvis krävs. I dagens samhälle präglas barns och ungdomars uppväxt av den uppkopplade värld vi lever i. Fokus måste således ligga på att trygga den digitala världen med riktade insatser, kunskap och utbildning i syfte att barn ska kunna vara trygga på internet.

21 Joleby et al., 2020; Von Weiler et al., 2010
22 Ernberg et al., 2018
23 Weems et al., 2014, Straube, 2012
24 Åklagarmyndigheten, 2019

Expertkommentarer

Malin Joleby, doktor i psykologi, Karolinska Institutet.

Malin har disputerat med avhandlingen Technology-assisted child sexual abuse (2021).

Rapporten har granskat domar om internetrelaterade sexualbrott mot barn under åren 2020–2021. I arbetet med min avhandling genomförde jag och mina kollegor en liknande granskning, men då av domar från år 2017. Det var därför med stort intresse jag tog del av innehållet i denna rapport. Vad har skett under de år som passerat mellan granskningarna? Efter att ha läst rapporten kan jag konstatera att både lite och mycket har hänt.

Många saker känns igen. Precis som i min granskning av tidigare fall så var samtliga åtalade i de nu granskade fallen män, i åldrar från nyss straffmyndiga ungdomar till pensionärer. Vissa åtalades för brott mot ett enskilt barn, medan andra systematiskt hunnit utsätta en stor grupp barn innan de greps. Ungefär hälften av barnen utsattes för övergrepp vid ett enskilt tillfälle, medan andra hade varit i kontakt med gärningspersonen och utsatts för upprepade övergrepp under flera månader, ibland år. Vanliga tillvägagångssätt hos gärningspersonerna var att ljuga om sin ålder, erbjuda betalning eller tjänster, samt att hota och tjata.

Andra saker har ändrats. De senaste tio åren har det skett en stadig ökning av antalet polisanmälningar gällande internetrelaterade sexualbrott, med rekordnoteringar under 2020 och 2021. En del av ökningen kan förhoppningsvis tillskrivas en ökad anmälningsbenägenhet till följd av mer kunskap och diskussion i samhället om denna brottstyp. Men dessvärre är det också mycket som tyder på att utsattheten faktiskt ökar. Organisationer som Europol och Interpol har rapporterat en förhöjd aktivitet på förövarforum på internets dolda sidor i samband med pandemin. Man har sett en ökad delning av sexuellt övergreppsmaterial på barn, diskussioner om hur man kunde utnyttja det faktum att många barn var hemma isolerade, och ett ökat antal kontaktförsök mot barn.[25] Både ECPAT och Netclean har också noterat en ökning av antalet ”egenproducerade bilder”, det vill säga sexuella bilder som barnet själv tagit, antingen frivilligt eller under tvång.[26] En norsk studie[27] visade att fem procent av ett representativt urval av 13–16-åringar rapporterade oönskad sexuell kontakt online under de åtta veckor som skolorna var stängda i Norge under våren 2020.

Under de senaste åren har även en ökning av mer positiv natur skett; en ökad kunskap och medvetenhet. Under de år som jag har forskat på ämnet har jag märkt att intresset för de här frågorna blivit större, och med rapporter likt den

25 Europol, 2020; Interpol, 2020
26 Ecpat, 2020; Netclean, 2021
27 Hafstad & Augusti, 2020

här får vi en bredare förståelse för hur övergreppen går till. Jag vill därför dröja mig kvar vid rapportens fynd och vad de faktiskt innebär. Vad finns bakom siffrorna och statistiken?

Rapporten visar att under åren 2020–2021 dömdes 150 gärningspersoner för internetrelaterade sexualbrott mot över 600 barn. Bakom varje pinne i statistiken finns ett barn. Ett barn som har fått sin sexuella integritet kränkt. Ett barn som blivit utsatt för ett brott. Min forskning har fokuserat på brottsoffrens upplevelser, och även denna kommentar kommer utgå från barnets perspektiv.

Att utsättas för ett sexualbrott i barndomen

I granskningen rapporteras att de vanligaste brottsrubriceringarna var sexuellt ofredande samt utnyttjande av barn för sexuell posering (grovt brott och brott av normalgraden). Detta är juridiska termer, och jag tänker att det är viktigt att vi bryter ner vad det kan handla om. Vad är det barnen har varit utsatta för? Sexuellt ofredande i föreligganderapport handlade oftast om att barnet fått en sexuell bild skickad till sig, en så kallad dickpic, eller att gärningspersonen skickat en sexuell invit av något slag. Utnyttjande av barn för sexuell posering handlade om allt från att barnet förmåddes skicka en halvnaken bild, visa upp sig naken i ett videosamtal, till att genomföra sexuella handlingar såsom att penetrera sig själv med fingrar eller föremål, både oralt, analt och vaginalt. Vissa av de internetrelaterade övergreppen ansågs lika kränkande som att utsättas för ett samlag och rubricerades därför som våldtäkt. Snittåldern på barnen var vid första brottstillfället 12 år, men vissa var betydligt yngre än så.

Som framgår av beskrivningen ovan innefattar internetrelaterade sexualbrott mot barn en stor bredd av situationer. Och även barnets upplevelse av situationen kan variera. Från tidigare forskning vet vi att för vissa kan kontakten med gärningspersonen initialt kännas positiv.[28] I början kan den få barnen att känna sig sedda och uppmärksammade. Det kan vara spännande och kittlande, ett sätt att utforska nya pirriga känslor och att testa gränser. Först i efterhand, när de blivit äldre, har många förstått att de blivit utnyttjade och manipulerade till att delta i sexuella handlingar som de egentligen inte var mogna för. I situationer när gärningspersonen ljuger om sin ålder skapas en falsk trygghet där barnen tror att de kommunicerar med någon jämngammal. För vissa är det först i samband med att polisen kontaktar dem och informerar om att de hittat bilder och filmer sparade på en vuxen mans dator som de förstår att det inte alls varit en jämngammal person de varit i kontakt med.[29] Andra barn har varit livrädda för vad som ska hända om de inte lyder gärningspersonens order och hot, och har genomfört de sexuella handlingarna mot sin vilja.

Vad händer med ett barn som utsätts för sexualbrott i barndomen? Efter decennier av forskning vet vi att sexuella övergrepp i barndomen är en riskfaktor för att utveckla en rad olika psykologiska problem.[30] Huruvida detta

28 Joleby et al., 2020; Lewis, 2020
29 Joleby et al., 2020
30 Carr, Duff, & Craddock 2020; Maniglio, 2009

även gäller vid internetrelaterade övergrepp har länge varit oklart. Generellt har internetrelaterade sexualbrott ansetts vara mindre allvarliga, med följden att gärningspersonerna har fått mildare straff och offren lägre skadestånd. Barnen som utsatts har ibland inte fått det stöd och den hjälp de behövt.[31] Men denna syn börjar ändras i takt med att det publiceras forskning på ämnet. Utifrån forskningsläget idag vet vi att internetrelaterade sexualbrott mot barn innefattar en stor bredd av handlingar, där vissa av övergreppen kan vara av ytterst allvarlig och kränkande karaktär, och kan orsaka stort lidande för de barn som drabbas.[32] De symtom och potentiella konsekvenser som beskrivits bland vissa utsatta ligger väl i linje med vad forskning på sexuella övergrepp mot barn utanför nätet visat. Symtombilden följer också de processer och mönster som beskrivs i traumateori om sexuella övergrepp. Följaktligen finns det inget som tyder på att sexuella övergrepp som sker via nätet är mindre allvarliga enbart för att kontakten med förövaren har skett via internet. Omständigheterna i det enskilda fallet samt hur barnet uppfattar situationen är i stället avgörande.

Att utsättas för ett sexualbrott innebär en allvarlig kränkning av ens kroppsliga och sexuella integritet. När det sker under barndomen – en sårbar tid när man skall skapa en trygg självkänsla, positiv självbild och utforska sin sexuella identitet – kan det få allvarliga utvecklingspsykologiska konsekvenser. Enligt en av de mest inflytelserika teoretiska modellerna – *The four traumagenic dynamics model*[33] – beskrivs de mellanliggande faktorer som är anledningen till att utsattheten kan leda till senare symtom. Teorin menar att genom att utsättas för en vuxen persons sexualisering kan barnets sexualitet formas på ett utvecklingsmässigt olämpligt sätt. Att inse att någon man litade på har manipulerat och skadat en kan leda till tillitsproblem och känslor av svek. Att barnets egen vilja och kroppsliga integritet kränks kan leda till känslor av maktlöshet. Skammen och skuldkänslorna över att ha blivit utsatt bidrar till stigmatisering. Enligt denna teori är det inte omständigheterna i övergreppet i sig som är de mest avgörande, utan i stället hur erfarenheterna förvränger barnets självuppfattning och världsbild. Dessa förvrängningar är vad som i sin tur orsakar psykologiska och beteendemässiga problem. Utifrån detta synsätt bör det alltså vara sekundärt om övergreppet skett via digital teknik eller ej. Dessutom får vi inte glömma att det bara är kontakten med gärningspersonen som är digital, den sexuella handlingen och kränkningen sker fortfarande på barnets kropp, i den fysiska världen.

Med ökad kunskap om de potentiella konsekvenser som är förknippade med internetrelaterade sexualbrott mot barn, börjar också synen på dessa brott förändras. Det märks inte minst på de viktiga avgöranden i Högsta domstolen som kom i vintras. Högsta domstolen framhöll att kränkningen och ingreppet i barnets integritet som ett övergrepp via internet kan innebära, är att jämställa med samlag. Det ledde till att de aktuella gärningarna rubricerades som våldtäkt

31 Hamilton-Giachritsis et al., 2020
32 Jonsson et al., 2019; Joleby et al., 2020; 2021a;; Hamilton-Giachritsis et al., 2021; 2021
33 Finkelhor & Brown, 1985

mot barn.[34] Övergrepp som sker med hjälp av digital teknik måste, likt i dessa HD-fall, tas på allvar.

Ny teknik – nya tillvägagångssätt

I rapporten beskrivs att tillvägagångssättet för de flesta gärningspersonerna skiljer sig från så kallad grooming som annars är vanligt förekommande i sexualbrott mot barn. I stället beskrivs hur gärningspersonerna ”i hög utsträckning hade en aggressiv framtoning bestående av hot, löfte om betalning eller att de utgav sig för att vara någon annan”. Detta skifte i tillvägagångssätt menar jag är en direkt följd av den nya tekniken. Gärningspersoner som är ute efter att genomföra sexuella övergrepp utanför nätet har en mer begränsad tillgång till presumtiva offer i sin fysiska närhet, och behöver därför rimligtvis vara mer försiktiga i sitt bemötande för att inte skrämma i väg dem. I motsats till detta har gärningspersoner via internet möjlighet att kontakta en stor mängd barn oavsett var de befinner sig. Följaktligen är det kanske inte nödvändigt att ägna tid åt att bygga upp ett förtroende och en relation med sitt offer. Om den hotfulla strategin inte fungerar på ett barn finns det tusentals andra barn att kontakta. Detta nya tillvägagångssätt, utan inledande groomingprocesser, har resulterat i att det kan gå väldigt fort från första kontakt till att ett övergrepp sker, och precis som nämns i rapporten kan gärningspersonerna utsätta stora mängder barn under en relativt kort tid. Därför är det viktigt med snabba och effektiva polisutredningar för att kunna stoppa gärningspersoner och på så sätt förhindra att fler barn utsätts.

Något som särskilt sticker ut med internetrelaterade brott är att gärningsperson och offer inte befinner sig fysiskt på samma plats. Det är viktigt att påpeka att det trots detta kan uppstå en väldigt nära relation dem emellan, och att gärningspersonen kan utöva stor makt över barnet. Den digitala tekniken innebär att gärningspersonen kan kontakta barnet alla dygnets timmar, oavsett var barnet befinner sig. Barnet kan hotas eller manipuleras till att genomföra sexuella handlingar som de egentligen inte vill genomföra, eller är för unga att samtycka till. Titeln på rapporten – *Det var en känsla av att han befann sig i rummet bredvid* – illustrerar tydligt hur gärningspersonens press och hot ofta upplevs ytterst verkliga, och barnet kan uppleva att de inte har något annat val än att göra det som gärningspersonen kräver i hopp om att hoten ska upphöra.

Som nämns i rapporten är internetrelaterade sexualbrott även unika på det sätt att det i de allra flesta fall finns teknisk bevisning i form av bilder, filmer och chattkonversationer. Dokumentationen kan vara positiv ur en rättslig synpunkt då det gör det möjligt att identifiera och hitta utsatta barn, och det utgör stark bevisning i en rättegång. Däremot kan rädslan kring vilka som har sett – eller kan komma att se – bilderna bidra till ångest och oro som kan fortsätta även långt efter att övergreppen har upphört.[35] Att gå igenom en rättsprocess där dokumentationen av övergreppen skall granskas kan vara omvälvande och

34 NJA 2021 s. 827
35 Hamilton-Giachritsis et al., 2020; 2021; Jonsson et al., 2019, Von Weiler et al., 2010

traumatiserande för den som utsatts. Högsta domstolen kommer till slutsatsen att om övergreppet dokumenterats är det en omständighet som särskilt skall beaktas i bedömningen av brottets kränkningsgrad.

Svårt att berätta om övergreppen

Rapporten visar att ett av de vanligaste sätt som internetrelaterade sexualbrott mot barn uppdagas är via polisens egna utredningar. Detta är ett bevis på det enorma arbete poliser lägger ner på att utreda dessa brott. En första enskild misstanke kan leda till att en lång rad av övergrepp mot barn spridda över hela Sverige, och ibland världen, nystas upp. Genom idogt och tidskrävande arbete kan barnen i bilderna identifieras och på sikt få rättslig upprättelse för det de utsatts för.

Men det är också ett bevis på att många barn själva inte berättar när de blivit utsatta. Det innebär att det troligtvis finns ett stort mörkertal av fall som aldrig kommer till myndigheternas kännedom. Precis som i sexuella övergrepp som sker utanför internet så är det känslor av skuld och skam, rädsla för hur andra ska reagera, eller rädsla för att bli skuldbelagd som bidrar till att många undviker att berätta.[36] Vid internetrelaterade sexualbrott tvingas barnet dessutom att ta en aktiv roll i övergreppet genom att producera filmer eller bilder och genom att genomföra sexuella handlingar på sin egen kropp. Detta riskerar att öka känslorna av skuld, och även att man ses som medskyldig av andra.[37] I en intervjustudie med unga kvinnor som varit utsatta för internetrelaterade sexualbrott i barndomen[38] beskrevs hur skammen och skulden var kopplad till tankar om att deras egen sexuella nyfikenhet var något skamligt, till äckel och avsky inför de handlingar de hade förmåtts genomföra, och en känsla av att de borde ha kunnat skydda sig från övergreppen. Intervjupersonerna beskrev också att de aldrig hade hört talas om internetrelaterade sexualbrott och därför varken förstod att de var utsatta för något brottsligt, eller att det fanns andra med liknande erfarenheter.

Avslutande ord

Utifrån sammanställningarna i rapporten och kunskap kring den skada internetrelaterade övergrepp kan göra för de barn som drabbas är det tydligt att detta är ett växande samhällsproblem som kräver vår omedelbara uppmärksamhet. Och för det krävs samverkan från flera håll. Rättsväsendet måste ges tillräckliga resurser för att skyndsamt kunna utreda brotten och lagföra gärningspersonerna. Lagarna behöver anpassas för den nya digitala brottsmiljön. Vuxna som i sin yrkesroll arbetar med barn behöver utbildas för att kunna erbjuda stöd till de som drabbas. Barn och unga behöver få kunskap om sina juridiska rättigheter och rätt till kroppsliga integritet.

36 Allaggia et al., 2019; Joleby et al., 2022
37 Hamilton-Giachritsis et al., 2020, Hamilton-Giachritsis et al., 2021
38 Joleby et al., 2022

Men minst lika viktigt är att göra det pratbart. När jag intervjuat unga kvinnor som varit utsatta för internetrelaterade sexualbrott under barndomen[39] beskrev de flesta hur de önskar att de hade haft någon att berätta för. Några nämnde till och med att det faktum att de var ensamma med sina känslor var det som hade varit jobbigast av allt. På frågan vad de hade behövt för att våga berätta nämnde samtliga att de hade behövt ett öppnare samtalsklimat. Om vi inte kan prata om kärlek, sexualitet och sunda relationer blir det svårt att prata om utnyttjande, övergrepp och manipulation. Om inte vi vuxna vågar prata om jobbiga ämnen kan vi inte heller förvänta oss att barnen vågar berätta för oss. En av de viktigaste uppgifterna vi har framför oss är att få barn att våga berätta. Om vi inte vet om att övergrepp sker kan vi heller inte erbjuda stöd och hjälp, eller lagföra gärningspersonerna.

> Den tilltalade skulle dock inte läcka några bilder så länge hon gjorde som han ville. I det sammanhanget sa den tilltalade att han hade lagt till alla hennes vänner på sin Snapchat. Målsäganden frågade flera gånger hur hon skulle bli fri. Hon var mycket ledsen och den tilltalade förnedrade henne som svar genom att säga att hon var svag och skulle skärpa sig.

39 Joleby et al., 2022

Therése Thurin Tsarouchas, advokat.

Therése har varit förordnad som målsägandebiträde i flera av de fall som omfattas av rapporten, däribland 24 barn och ungdomar i ett och samma mål.

I mitt arbete som målsägandebiträde har jag haft flera ärenden där barn och ungdomar utsatts för internetrelaterade sexualbrott. Jag har följt och biträtt dessa barn och ungdomar under polisens förundersökning samt under ärendenas handläggning i domstol. Därutöver har jag haft kontakt med vårdnadshavare, polis och åklagare och jag har även bistått målsägandena i samband med verkställighet av utdömda skadestånd samt vid ansökan om ersättning hos Brottsoffermyndigheten. Efter att ha tagit del av föreliggande rapport är det min uppfattning att det rapporten visar i stora delar överensstämmer med mina erfarenheter och upplevelser i arbetet med dessa ärenden.

I min värld d.v.s. inom domstols- och rättsväsendet, är den här typen av brott och gärningar ett förhållandevis nytt fenomen även om det så klart förekommit brott av detta slag så länge internet funnits. Internets utveckling har inneburit en ökad möjlighet för människor att kommunicera och ta kontakt. Kommunikationen mellan människor sker under andra förutsättningar än tidigare. Internet är givetvis en plattform för kontakter som är positiva men den har även fört med sig en negativ sida innebärande att den blivit en plats där det går att begå brott mot barn och ungdomar.

Lagstiftningen

Svensk sexualbrottslagstiftning har inte varit skriven med internet i åtanke. Detta har skapat tillämpningssvårigheter när bestämmelserna ska appliceras på nya brottsformer. Under senare år har flera olika ändringar och tillägg gjorts i gällande lagstiftning och nya brottsrubriceringar har tillkommit. Detta bl.a. för att täcka de situationer som kan bli aktuella när det gäller internetrelaterade sexualbrott. T.ex. ändrades i juli 2018 6 kap. 4 § brottsbalken i syfte att tydliggöra att bestämmelsen som rör brottet *våldtäkt mot barn* även omfattar situationer då det sexuella övergreppet skett utan kroppslig beröring från gärningsmannens sida t.ex. sexualbrott på internet. Genom förarbeten och rättspraxis är det idag helt klarlagt att en gärningsman kan genomföra en i lagen straffbar sexuell handling mot ett barn utan att befinna sig på samma fysiska plats som barnet, t.ex. via telefon, internet eller annat medium. Den här utvecklings- och förändringsprocessen är av olika anledningar långsam. Det jag kan se är dock att det hela tiden har gått framåt och att man t.ex. genom ändrad lagstiftning, utbildning, utvecklad teknik m.m. gjort insatser för att hänga med i den utveckling som skett på området. Man kan även efter att ny rättspraxis vuxit fram se en förändrad syn på den här typen av brott i domstolarna. Utvecklingen måste dock fortsätta och vi måste på flera plan och kraftfullt satsa mer resurser och arbete på att förhindra att barn utsätts på nätet. Våra allra mest utsatta, barnen och ungdomarna, drabbas oerhört hårt av övergrepp av detta slag och det är vi vuxna som har ansvar för att skydda dessa individer.

Bevisningen har precis som det anges i rapporten ofta varit god i dessa ärenden. Bilder, filmer, chattkonversationer m.m. mellan barnet och förövaren har funnits tillgängligt och jag kan inte erinra mig att något åtal ogillats helt av domstolen i dessa fall. I några fall har domstolen inte delat åklagarens bedömning av gärningen när det gäller rubricering av brottet. Min slutsats av detta är att det inte alltid är enkelt att bedöma vilket brott som det inträffade faller under. Brottskatalogen är numera omfattande. Ändringar i brottsbalken har skett återkommande och det måste utredas vilken lagstiftning gärningen faller under beroende på när brottet skett. Rättspraxis på området tillkommer hela tiden vilket är till stor vägledning när man skall bedöma hur en gärning skall rubriceras. Jag är av uppfattningen att domstolarna i sina avgöranden följer den lagstiftning och rättspraxis som finns och att man numera bedömer gärningar av detta slag som allvarliga. Det finns idag förhållandevis tydlig rättspraxis när det gäller rubricering, straffvärde och påföljd vid den här typen av brottslighet.

Polisens arbete

Internetrelaterade sexualbrott kan uppdagas och komma till polisens kännedom på olika sätt. Min erfarenhet är att det främst är polisens eget arbete som medfört att brott av detta slag uppdagats. Polisen har i samband med att en person blivit misstänkt i ett ärende hittat dokumentation och bevisning i den misstänktes media såsom i telefoner och/eller datorer som lett till att ytterligare målsägare kunnat identifieras. I några enstaka av mina ärenden har vuxna i barnets omgivning uppmärksammat att övergrepp skett och därefter kontaktat polisen.

När det väl blivit känt att barnet varit utsatt för ett brott så har polisen velat förhöra barnet om det som inträffat. Barnet har inför och under förhören i nästan alla fall som jag kommit i kontakt med känt skuld och skam över det som inträffat. Barnet har blivit uppmanat av sina föräldrar och andra vuxna att vara försiktig på internet. Det har dock ofta gått väldigt fort när förövaren börjat kommunicera och utveckla en kontakt. Det kan också vara svårt att veta om man är utsatt för ett brott. Många förövare agerar som vem som helst i en konversation till att börja med. De kan låtsas vara någon annan och de bygger en relation för att barnet skall känna sig tryggt. Förövaren har i de fall jag arbetat med alltid varit mycket trevlig och snäll mot barnen initialt. Många gånger har denne utgivit sig för att vara i barnets ålder eller känna någon i barnets omgivning. Förövaren använder sig av samma appar, spel och sociala medier som barnet. Förövaren kan ha kontakt med flera av barnets kamrater samtidigt. När väl första bilden eller filmen är skickad har kommunikationen övergått till att på olika sätt förmå barnet att fortsätta att skicka material. När barnet tvekat eller sagt nej har övertalning skett och om inte heller detta har fungerat så har det i så gott som alla fall uttalats olika former av hot. Det vanligaste hotet som framställts har varit att de bilder eller filmer som skickats kommer att spridas i skola, bland vänner eller till föräldrar. Förövaren har lämnat uppgifter under denna process som fått barnet att tro att denne befunnit sig i barnets närhet t.ex. arbetat på barnets skola eller varit vän med barnets kamrater alternativt

”...det var en känsla av att han befann sig i rummet bredvid”.

föräldrar. I barnets värld har detta varit det mest skrämmande som kan ske. Barnet har fortsatt att skicka bilder eller filmer med löfte om att förövaren inte skulle sätta sina hot i verket. Ofta kan man se i de chattar som förekommit att barnen verkligen trott att det skulle räcka med att skicka en bild till för att förövaren inte skulle sprida bilder och filmer som översänts vidare. När barnet förstått att så inte varit fallet har barnet inte sett någon annan utväg än att gå förövaren till mötes. Vid förundersökningen av dessa brott ser man tydligt att barnet under den tid kontakten med förövaren utvecklats på detta sätt mått sämre och sämre. Barnen har inte kunnat hantera denna situation och de har inte vågat anförtro sig till någon utomstående om det som pågått. Barnet har känt stor skam och skuld eftersom de vet att de inte skall ha kontakt med okända eller skicka material på nätet. Även personer i barnens omgivning kan ha sett förändringar hos barnet under tiden detta pågått men man har inte förstått orsaken till barnets försämrade mående. I flera av de fall jag arbetat med har barnet inte vågat att gå till skolan i rädsla för att skolkamrater ska ha fått bilder eller filmer visade för sig.

Det finns som jag ser det flera olika anledningar till varför tidsperioden från ett första övergrepp tills en rättegång rörande övergreppet avslutas varierar. Min erfarenhet är att den främsta anledningen till att det tar tid är att det ofta hinner gå lång tid innan brottet upptäcks. I flera av de ärenden jag har varit involverad så har övergreppen uppdagats genom att polisen hittat bilder eller filmer på ett barn i ett redan befintligt beslagtaget material i ett annat ärende. Det är tidskrävande för polisen att identifiera en målsägare och till detta kommer att man också sedan ska genomföra en förundersökning i det nya ärendet. Polisen kan identifiera flera olika barn i materialet och då ska utredning ske i varje fall. Huvudregeln är att en misstänkt skall lagföras för alla brott i en och samma rättegång vilket påverkar tiden innan målen kan överlämnas till domstol. Frågan om preskription kan här också få betydelse. Det är självklart så att det skulle gynna alla inblandade parter även den misstänkte om handläggningstiderna blev kortare.

Barn och ungdomars utsatthet

Barn och ungdomar tillhör en grupp som är särskilt utsatt när det gäller internetrelaterade sexualbrott. I dessa fall intar de en särskild skyddslös ställning då de har svårt att värja sig mot vuxna som agerar på detta sätt. Detta är inga oplanerade övergrepp utan förövarna har ett utstuderat och manipulerande sätt som innebär att barnen ofta blir ”lätta” offer. Ofta har förövaren goda tekniska kunskaper vilket innebär ett klart övertag gentemot barnet. Det är ofta ett tydligt tillvägagångsätt som förövaren använder sig av i kontakten med barnen. Förövaren börjar ofta försiktigt att ta kontakt med den unge. Ett förtroende byggs upp och den unge invaggas i någon form av trygghet i förhållande till förövaren. Förövaren utger sig för att vara jämnårig till barnet och inte sällan låtsas denne vara olika personer. Den unge vilseleds ofta på olika sätt. Den unge lockas eller utnyttjas sedan för att bilder eller filmer skall bli till. Förövaren tjatar eller lockar med olika fördelar om den unge visar motvilja till att

delta. Fungerar inte detta pressas barnet på olika sätt. Barnet tror inledningsvis på förövaren. Har bilder och filmer väl skickats iväg kan förövarens beteende ändras snabbt. Nya bilder och filmer krävs och får förövaren inte som denne vill börjar hot, utpressning och liknande att komma. Fotografering och filmning kan efter en tid bli normaliserat. Förövaren har i det skedet stor makt över den unge och det finns inte mycket den unge upplever att denne kan göra mer än att gå förövaren till mötes.

Inte i något av de fall som jag kommit i kontakt med har barnet själv gjort föräldrar eller andra vuxna uppmärksamma på det som skett. I något fall har en kamrat anförtrotts och denne har därefter tagit steget att berätta för en vuxen utomstående. I de fall där polisen identifierat ett tidigare okänt barn i ett redan beslagtaget material så har barnet och dess vårdnadshavare ofta reagerat starkt. Föräldrar har blivit chockade och barnet har känt stark oro och motvilja till att medverka i polisens utredning. Det har hänt att barn och ungdomar helt vägrat att delta i förhör. I dessa fall kan det vara svårt för åklagaren att driva ärendet vidare till ett åtal även om bilder och filmer finns i polisens beslag. I de allra flesta av mina fall har det dock varit möjligt att genomföra både förhör och rättegång men det har dock krävts en hel del arbete av mig för att förbereda och stötta barnet under ärendets handläggning.

I mina kontakter med barn och ungdomar i ärenden av detta slag har jag sett att det som barnen och ungdomarna upplever som svårast efter att övergreppen inträffat är att det som hänt blivit känt för omgivningen, föräldrar, kamrater m.fl. Barnen och ungdomarna känner ofta stor skam och stora skuldkänslor. De upplever att de gjort något fel och att övergreppen inte hade behövt ske om de hade agerat annorlunda. De mår också ofta väldigt dåligt av att veta att bilder och filmer har eller kan spridas till andra. Eftersom rättsprocessen efter att övergreppen blivit kända utgör ytterligare exponering av det som hänt så kan det vara mycket påfrestande för barnet och ungdomen att delta i polisförhör, se de bilder och filmer som skickats av dem själva och att prata om och förklara hur detta har kunnat ske. Det är oerhört viktigt att barnet och den unge får förklarat för sig att de inte har gjort något fel och att de inte är ensamma om att ha blivit lurade eller påverkade till att agera som de gjort. Jag tror också att många barn och unga skulle vara behjälpliga av en professionell samtalskontakt efter att övergreppen uppdagats för att de på så sätt ska få hjälp med att förstå och acceptera att de inte har någon skuld eller ansvar i det som hänt.

Det digitaliserade levnadssätt som vi har idag omfattar inte bara vuxna utan även barn och ungdomar tillbringar enormt mycket tid på nätet. Barn och ungdomar använder idag sociala medier i så gott som all kommunikation. Internetanvändningen hos alla, även barn, kommer inte att minska utan den är här för att stanna. Det är därför viktigt att ge barn och unga möjligheter att använda och nyttja sociala medier, plattformar och internet på ett tryggt sätt.

Avslutande ord

Övergrepp mot barn och ungdomar kan få stora konsekvenser i barns och ungdomars liv. Psykisk ohälsa, otrygghet och konsekvenser av att den personliga integriteten kränkts påverkar ofta den unge under lång tid. Även föräldrar och andra som står den unge nära kan påverkas. Känslor av skuld kan drabba föräldrar som funderar över om de hade kunnat agera annorlunda för att ens barn inte skulle ha blivit drabbat. Föräldrar ser också konsekvenserna av att barnet drabbats och mår dåligt. Det finns många olika situationer som kan uppstå men helt klart är att barn, ungdomar och familjer som drabbats kan hamna i kris och behöva professionell hjälp för att komma vidare. Det är viktigt att de personer som möter dessa barn, ungdomar och familjer är insatta i problematiken och de mekanismer som föreligger i dessa speciella fall. Jag som arbetat med brottsoffer under mycket lång tid kan se att det skett positiva förändringar när det gäller handhavandet av ärenden av detta slag. Polis och domstolar är mer utbildade och de har erfarenhet på området som inte tidigare funnits. Brott av detta slag utreds ofta av specialiserade grupper inom polisen. För ett år sedan publicerade Riksrevisionen en granskning där det konstaterades att poliserna som skall utreda den här typen av brott är för få. De har för dåligt it-stöd och de behöver mer utbildning. Detta måste bli bättre samtidigt som samhället i stort behöver utveckla effektivare metoder för att förhindra att övergrepp på nätet sker.

> Den tilltalade ville att hon skulle utföra oralsex på sin lillebror målsägande G, men hon sade att brodern inte gick med på detta. Den tilltalade vägrade tro målsägande F och tvingade henne att skicka honom en inspelning av hur hon försökte övertala brodern till oralsex. I inspelningen låter den 10-åriga målsägande F helt desperat och förtvivlad. Hon vädjar, hulkande av gråt, till sin 7-årige lillebror att hon ska får utföra oralsex på honom och lovar honom olika förmåner i utbyte: att hon ska spela jättelänge med honom, att hon ska vara med honom hela dagen, att han ska få göra vad som helst.

Louise Åhlén, Polisinspektör.

Louise arbetar på Polismyndighetens utredningsgrupp ISÖB, där internetrelaterade sexualbrott mot barn utreds på Nationella operativa avdelningen.

Internetrelaterade sexualbrott mot barn (isöb) utreds av polisen på sju olika utredningsgrupper som är placerade i varje polisregion på RC3. Grupperna har en expertkompetens med inriktning cyberbrott och tillika utredningserfarenhet av brott mot barn. Processansvaret för Internetrelaterade sexuella övergrepp finns hos Noa som också på SC3 har en nationell utredningsgrupp, isöb Noa. Gruppen arbetar även med utveckling, utbildning och det nationella brottsförebyggande arbetet.

Efter att ha tagit del av föreliggande rapport upplever vi att den i stora delar överensstämmer med det vi ser.

Vi ser både på operativ och strategisk nivå att det finns ett behov av att utveckla vårt arbete ytterligare vad gäller samverkan och effektivisering av våra metoder.

Uppgiften om att 685 barn utsatts för övergrepp under perioden som är undersökt i rapporten känns absolut inte bra. För vår del som utredare av isöb-brotten så är det en positiv del i viss mån då den visar att vi hittat och förhoppningsvis gett upprättelse till en stor andel närmare bestämt 40 procent enligt rapporten.

Identifieringsarbetet för att hitta dessa barn är tids- och resurskrävande, men det är också en av de absolut viktigaste arbetsuppgifter vi har. Precis som rapporten visar så finns det även ärenden där barnet eller någon annan i dess närhet anmält brottet till polisen, även om dessa ärenden är mindre förekommande.

Vikten av brottsförebyggande insatser

Den stora ökningen, som beskrivs i rapporten, från 200 anmälda fall för tio år sedan till den befintliga på 2000 anmälda fall gällande utnyttjande av barn för sexuell posering, är något som polismyndigheten brottas med både gällande resurser men även gällande framtagande av effektiva flöden och samverkan. Vi har till exempel i Ecpats undersökning, *Nude på nätet, 2021,* uppmärksammat att det finns ett stort antal barn, som av olika anledningar inte polisanmäler brott som de utsatts för på nätet. Här ser vi ett stort behov av att jobba med brottsförebyggande insatser men även att utveckla möjligheterna för att barn att anmäla t.ex. via chatt eller annan digital kommunikation.

Det brottsförebyggande arbetet innefattar ett nära samarbete med de olika plattformarna där brotten mot barn äger rum eller i vart fall initieras. Vi ser precis som rapporten beskriver att barn utsätts på olika sätt och på olika plattformar och att vi behöver ge konkreta förslag men även informera om funktioner som leder till att färre barn utsätts för övergrepp. Vi är medvetna att rapporten endast innefattar domar från 2020–2021 och att detta gör att stora ärenden med fler målsäganden, blir överrepresenterade när det gäller vilken plattform som förekommer som ”brottsplats eller forum”.

”...det var en känsla av att han befann sig i rummet bredvid”.

Sexualbrott mot barn på internet kan inte längre benämnas som ett ”nytt fenomen” då polismyndigheten redan vid tiden för omorganisationen 2015 tog höjd för att skapa en specialistfunktion att utreda dessa typer av brott. Det som blivit en insikt under dessa år är just det faktum att så många barn utsätts och att vi till och med ser en acceptans för viss typ av brottslighet t.ex. barn som blir utsatta för sexuellt ofredande i form av att få en ”dickpic” skickad till sig. Denna typ av brott anmäls sällan och undersökningar tyder på ett stort mörkertal.

De olika strategierna, vilka presenteras i rapporten, som förövare använder sig av för att få barnen att utföra de övergrepp som önskas är något som vi ofta ser i polisens utredningar.

Vi försöker att använda den här kunskapen i ett förebyggande arbete för att informera barn och vuxna om att det t.ex. inte räcker att förbjuda barnen att bli vän med främlingar eller okända på sina plattformar, när en strategi för förövaren kan vara att låtsas vara ett jämngammalt barn med liknande intressen. Detta kan tvärt om stigmatisera barnets tankar kring skuld och skam och göra det svårt för barnet att berätta.

Detta i kombination med att barnen ibland inte vet om att de blivit utsatta för brott gör det väldigt komplicerat och förvirrande för barnet. Polismyndigheten måste då vara utbildade och väl förtrogna med i hur man bäst bemöter dessa barn genom hela polisutredningen.

Utmaningar och möjligheter

Det finns som sagt flera olika anledningar till varför tidsperioden från ett första övergrepp tills en rättegång rörande övergreppet avslutas, skiljer sig. En av anledningarna är det som belyses ovan, det vill säga att det är identifieringsarbetet som leder till att ett brott mot ett barn uppdagas, vilket kan ske flera år efter att övergreppet skett. En annan anledning kan vara att identifieringsarbetet som innefattar att hitta den misstänkte, blir tidskrävande på grund av tekniska eller rättsliga förfaranden.

Vidare så är vissa ärenden tidskrävande då den misstänkte utsatt ett stort antal barn och där förundersökningsledaren - åklagaren - enligt koncentrationsprincipen åtalar ärendet i sin helhet. Vilket innebär att det första barnet som kanske gjorde anmälan får invänta hela utredningen innan det blir en eventuell rättegång.

Under senare år har flera olika ändringar och tillägg gjorts i gällande lagstiftning och nya brottsrubriceringar har tillkommit och en del rekvisit utvidgats. Detta bl.a. för att täcka de situationer som kan bli aktuella när det gäller internetrelaterade sexualbrott mot barn. Genom den senaste ändringen så är det idag klarlagt att en gärningsman kan genomföra en enligt lagen straffbar sexuell handling mot ett barn utan att befinna sig på samma fysiska plats som barnet samt att detta inte behöver ske i realtid eller att det behöver finnas film eller dokumentation.

För vårt arbete så innebär den förändrade lagstiftningen och höjda straffvärdet att fler verktygslådor öppnas och fler åtgärder kan vidtas i varje ärende. Vilket i sin tur innebär ett utökat behov av resurser och utbildning.

För ett år sedan publicerade Riksrevisionen en granskning där det konstaterades att utredarna på isöb-grupperna är för få, att de har för dåligt it-stöd och de behöver mer utbildning. Polismyndigheten har gjort vissa förändringar och arbetar för att isöb-utredarna ska bli fler men även ha den expertkunskap som behövs.

Sammanfattningsvis belyser denna rapport att internetrelaterade sexuella övergrepp mot barn är ett oacceptabelt problem som hela samhället tillsammans måste agera mot.

> Sedan sa han att hon var jättesöt [...] och att han kunde bli hennes pappa. Hon blev ganska äcklad först men försökte tränga bort den tanken och tänkte sedan att han kanske bara ville vara snäll. Hon kände sig också i någon mån smickrad av att han skrev att hon var vacker eftersom ingen annan brukar säga det.

”...det var en känsla av att han befann sig i rummet bredvid”.

Referenser

Alaggia, R., Collin-Vézina, D., & Lateef, R. (2019). Facilitators and barriers to child sexual abuse (CSA) disclosures: A research update (2000– 2016). *Trauma, Violence, & Abuse, 20(2),* 260-283.

Azzopardi, C., Eirich, R., Rash, C.L., MacDonald, S., & Madigan, S. (2019). A meta-analysis of the prevalence of child sexual abuse disclosure in forensic settings. *Child Abuse & Neglect, 93,* 291-304. https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2018.11.020

Black, P.J., Wollis, M., Woodworth, M., & Hancock J.T. (2015). A linguistic analysis of grooming strategies of online child sex offenders: implications for our understanding of predatory sexual behavior in an increasingly computer-mediated world. *Child Abuse & Neglect, 44,* 140-149.

Carr, A., Duff, H., & Craddock, F. (2020). A systematic review of reviews of the outcome of noninstitutional child maltreatment. *Trauma, Violence, & Abuse, 21*(4), 828-843.

Cashmore, J., & Shackel, R. (2013). The long-term effects of child sexual abuse. CFCA Paper Nr. 11. https://aifs.gov.au/cfca/sites/default/files/cfca/pubs/papers/a143161/cfca11.pdf

ECPAT. (2022). *"Tjejer måste sluta skicka nakenbilder". En rapport om pojkar, nakenbilder, relation och åldersskillnader.* Hämtad från: https://ecpat.se/wp-content/uploads/2020/12/ECPAT-SVERIGE_Tjejer-borde-sluta-skicka_2022.pdf

Ernberg, E., Magnusson, M., & Landström, S. (2018). Prosecution of Child Sexual Abuse Cases Involving Preschool-Aged Children: A Study of Swedish Cases from 2010 to 2014. *Journal of Child Sexual Abuse, 27(7),* 832-851.

Internetstiftelsen. (2019). *Barnen och internet 2019.* Hämtad från: https://svenskarnaochinternet.se/rapporter/barnen-och-internet-2019/

Internetstiftelsen. (2021). *Svenskarna och internet 2021.* En årlig studie av svenska folkets internetvanor. Hämtad från: https://svenskarnaochinternet.se/rapporter/svenskarna-och-internet-2021/

Interpol and ECPAT International (2018). Towards a global indicator on unidentified victims in child sexual exploitation material. https://ecpat.org/wp-content/uploads/2021/05/TOWARDS-A-GLOBAL-INDICATOR-ON-UNIDENTIFIED-VICTIMS-IN-CHILD-SEXUAL-EXPLOITATION-MATERIAL-Summary-Report.pdf

Joleby, M., Landström, S., Lunde, C., & Jonsson, L. S. (2021). Experiences and psychological health among children exposed to online child sexual abuse: A mixed methods study of court verdicts. *Psychology, Crime and Law, 27 (2),* 159-181.

Joleby, M., Lunde, C., Landström, S., & Jonsson, L. S. (2020). "All of Me Is Completely Different": Experiences and Consequences Among Victims of Technology-Assisted Child Sexual Abuse. *Frontiers in psychology, 11,* 3432.

Landberg, Å., Svedin, C.G., & Jonsson, L. (2022). *Det gäller en av fyra. Fakta om barn, sexuella övergrepp och sexuell exploatering i Sverige 2020–2021.* Stockholm: Stiftelsen allmänna barnhuset

Maniglio, R. (2009). The impact of child sexual abuse on health: a systematic review of reviews. Clinical Psychology Review, 29, 647–657.

Riksrevisionen. (2021). *Internetrelaterade sexuella övergrepp mot barn – stora utmaningar för polis och åklagare.* Hämtad från: https://www.riksrevisionen.se/download/18.346fa8617c6c39d0e7141c9/1633951638651/RiR_2021_25_webb.pdf

SFS 2022:1043. *Lag om ändring i brottsbalken.* Hämtad från: https://svenskforfattningssamling.se/sites/default/files/sfs/2022-06/SFS2022-1043.pdf

Skolverket. (2022). *Skolverkets uppföljning av digitaliseringsstrategin 2021.* Hämtad från: https://www.skolverket.se/publikationsserier/rapporter/2022/skolverkets-uppfoljning-av-digitaliseringsstrategin-2021

Snapchat. (2021). *Insynsrapport andra halvåret 2021.* Hämtad från: https://snap.com/sv-SE/privacy/transparency

SOU 2021:43. *Ett förstärkt skydd mot sexuella kränkningar.* Hämtad från: https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2021/06/sou-202143/

Straube, B. (2012). An overview of the neuro-cognitive processes involved in the encoding, consolidation, and retrieval of true and false memories. *Behavioral and Brain Functions, 8(35).*

Von Weiler, J., Haardt-Becker, A., & Schulte, S. (2010). Care and treatment of child victims of child pornographic exploitation (CPE) in Germany. *Journal of Sexual Aggression, 16(2),* 211-222.

Weems, C.F., Russell, J.D., Banks, D.M., Graham, R.A., Neill, E.L., & Scott, B.G. (2014). Memories of traumatic events in childhood fade after experiencing similar less stressful events: results from two natural experiments. *Journal of Experimental Psychology: General, 143(5),* 2046-2055.

Åklagarmyndigheten. (2019). *Brott mot barn – åklagarens barnhandbok.* Hämtad från: https://www.aklagare.se/globalassets/dokument/handbocker/barnhandboken.pd

Referenser till expertkommentar från Malin Joleby

Carr, A., Duff, H., & Craddock, F. (2020). A systematic review of reviews of the outcome of noninstitutional child maltreatment. *Trauma, Violence,& Abuse, 21(4),* 828-843.

ECPAT (2020). *Hotline rapport 2020.*

Europol (2020b). *Internet organized crime threat assessment.* Retrieved from FBI (July 7, 2015). Special agent discusses sextortion case. FBI. Retrieved - January 18, 2021 from https://www.fbi.gov/video-repository/newssspecial-agent-discusses-sextortion-case/view

Finkelhor, D., & Browne, A. (1985). The traumatic impact of child sexual abuse: A Conceptualization. *American Journal of orthopsychiatry, 55(4),* 530-541.

Hafstad, G. S., & Augusti, E.-M. (2020). *Barn, ungdom og koronakrisen: En landsomfattende undersøkelse av vold, overgrep og psykisk helse blant ungdom i Norge våren 2020.* Oslo: Norwegian Centre for Violence and Traumatic Stress Studies.

Hamilton-Giachritsis, C., Hanson, E., Whittle, H., Alves-Costa, F., & Beech, A. (2020). Technology assisted child sexual abuse in the UK: Young people's views on the impact of online sexual abuse. *Children and Youth Services Review,* 105451.

Hamilton-Giachritsis, C., Hanson, E., Whittle, H., Alves-Costa, F., Pintos, A., Metcalf, T., & Beech, A. (2021). Technology assisted child sexual abuse: Professionals' perceptions of risk and impact on children and young people. *Child Abuse & Neglect,* 104651.

Interpol (2020). *Threats and trends in child sexual exploitation and abuse – Covid-19 impact.*

Joleby, M., Lunde, C., Landström, S., & Jonsson, L. S. (2021). Offender strategies for engaging children in online sexual activity. *Child Abuse & Neglect, 120,* 105214.

Joleby, M., Landström, S., Lunde, C., & Jonsson, L. S (2021). Experiences and psychological health among children exposed to online child sexual abuse: A mixed methods study of court verdicts. *Psychology, Crime and Law, 27 (2),* 159-181.

Joleby, M., Lunde, C., Landström, S., & Jonsson, L. S. (2020). "All of Me Is Completely Different": Experiences and Consequences Among Victims of Technology-Assisted Child Sexual Abuse. *Frontiers in psychology, 11,* 3432.

Joleby, M., Landström, S., Lunde, C., & Jonsson, L. S. (2022). *Why I didn't disclose: Seven young women's reasoning for not disclosing technology-assisted child sexual abuse.* Manuscript in preparation.

Jonsson, L. S., Fredlund, C., Priebe, G., Wadsby, M., & Svedin, C. G. (2019). Online sexual abuse of adolescents by a perpetrator met online: a cross-sectional study. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health, 13(1),* 32.

Lewis, L. (2020). *Experiences in Online Grooming from Initial Contact with Offender to Relationship Ending.* Walden Dissertations and Doctoral Studies.

Maniglio, R. (2009). The impact of child sexual abuse on health: A systematic review of reviews. *Clinical Psychology Review, 29(7),* 647-657. doi:10.1016/j.cpr.2009.08.003

Netclean (2021). *NetCleanReport – COVID19 Impact 2020.*

Von Weiler, J., Haardt-Becker, A., & Schulte, S. (2010). Care and treatment of child victims of child pornographic exploitation (CPE) in Germany. *Journal of Sexual Aggression, 16(2),* 211-222.

Alla citat i rapporten är direkt hämtade ur aktuella domskäl.

> Hon levde som i en bubbla och kunde inte ta sig ur situationen. Hon mådde så dåligt av kontakten och kravet på bilder att hon började skära sig i armarna. Den tilltalade kände till att hon skar sig. Det var genom att hennes mamma blev uppmärksammad på skärskadorna som hon började berätta om vad som hade hänt, vilket i sin tur ledde till en polisanmälan.

”...det var en känsla av att han befann sig i rummet bredvid”.

Bilaga 1 - söktermer

Brottsrubriceringar:

- Våldtäkt mot barn
- Sexuellt utnyttjande av barn
- Sexuellt övergrepp mot barn
- Utnyttjande av barn för sexuell posering
- Utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling.
- Sexuellt ofredande (mot barn)
- Kontakt för att träffa ett barn i sexuellt syfte
- Köp av sexuell tjänst

Övriga söktermer:

- Sexuella övergrepp
- Internet
- Sociala medier
- Grooming
- TikTok
- Snapchat
- Musical.ly
- Facebook
- Instagram
- Origin
- Steam
- Epic games
- Online
- Spel
- Onlineforum
- Chatt
- Twitch
- Roblox
- Fortnite
- Minecraft
- Kik
- Skype

”Han var inte trevlig längre och skrev mer som en vuxen person.”

”...det var en känsla av att han befann sig i rummet bredvid”.

Avsändare:
Stiftelsen World Childhood Foundation
Wenner-Gren Center
Sveavägen 166, 16tr
113 46 Stockholm

Stella Polaris finansieras av Svenska Postkodlotteriet